

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ Ірина КОВТУН
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2021 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2021

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 4
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 7
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 18
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 30
	1.6.	Підсумковий контроль	– 33
2.	Схема нарахування балів	–	35
3.	Рекомендовані джерела	–	36
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	64

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття та види публічної служби	10	2	2	-	-	6	8	1	-	-	-	7
2.	Принципи публічної служби	10	2	-	-	-	8	9	-	-	-	-	9
3.	Правовий статус публічного службовця	6	2	2	-	-	2	8	1	-	-	-	7
4.	Правове регулювання правил етичної поведінки публічних службовців	8	2	2	-	-	4	9	-	-	-	-	9
5.	Управління публічною службою	8	2	2	-	-	4	9	-	-	-	-	9
6.	Вступ на публічну службу	8	2	2	-	-	4	7	2	1	-	-	4
7.	Службова кар'єра та порядок проходження публічної служби	8	2	4	-	-	2	7	2	1	-	-	4
8.	Припинення публічної служби	7	2	2	-	-	3	7	1	1	-	-	5
9.	Нормативно-правове регулювання запобігання корупції	7	2	2	-	-	3	9	-	-	-	-	9
10.	Загальна характеристика системи заходів запобігання корупції	8	2	2	-	-	4	7	1	1	-	-	5
11.	Поняття, види та способи врегулювання конфлікту інтересів	7	2	2	-	-	3	8	1	-	-	-	7
12.	Правове регулювання фінансового контролю	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
13.	Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби	10	2	-	-	-	8	9	-	-	-	-	9
	Всього годин:	105	26	24	-	-	55	105	10	4	-	-	91

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Поняття та види публічної служби	2
1.1.	Поняття публічної служби.	
1.2.	Види публічної служби.	
1.3.	Правове регулювання публічної служби.	
1.4.	Характеристика поняття «публічний службовець».	
2.	Принципи публічної служби	2
2.1.	Поняття і значення принципів публічної служби.	
2.2.	Принципи державної служби.	
2.3.	Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування.	
2.4.	Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій.	
3.	Правовий статус публічного службовця	2
3.1.	Права державного службовця	
3.2.	Обов'язки публічного службовця	
3.3.	Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.	
3.4.	Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця	
3.5.	Дисциплінарна відповідальність державних службовців.	
3.6.	Матеріальна відповідальність публічних службовців.	
3.7.	Адміністративна відповідальність публічних службовців.	
3.8.	Кримінальна відповідальність публічних службовців.	
3.9.	Засоби правового захисту державних службовців.	
4.	Правове регулювання правил етичної поведінки публічних службовців	2

1	2	3
4.1. 4.2. 4.3. 4.4.	Правове регулювання професійної етики поведінки осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування. Поняття професійної етики публічного службовця. Принципи професійної етики публічного службовця Міжнародні стандарти вимог щодо професійної етики публічних службовців.	
5.	Управління публічною службою	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5. 5.6. 5.7.	Система управління державною службою Повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби. Повноваження конкурсних комісій. Повноваження керівників державної служби. Особливості системи управління державною службою у сфері соціального забезпечення.	
6.	Правові засади вступу на публічну службу	2
6.1. 6.2. 6.3. 6.4. 6.5. 6.6. 6.7. 6.8. 6.9. 6.10. 6.11.	Категорії посад державної служби Посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація. Загальні умови вступу на державну службу Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби Призначення на посаду державної служби Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування. Випробування та встановлення відповідності державного службовця займаній посаді. Стажування державних службовців. Проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком. Проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав. Особливості вступу на публічну службу в органах соціального забезпечення	
7.	Службова кар'єра та порядок проходження публічної служби	2

7.1.	Ранги державних службовців	
7.2.	Ранги посадових осіб місцевого самоврядування.	
7.3.	Особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби.	
7.4.	Переведення державних службовців.	
7.5.	Службове відрядження.	
7.6.	Зміна істотних умов державної служби.	
7.7.	Оцінювання результатів службової діяльності.	
7.8.	Атестація посадових осіб місцевого самоврядування.	
7.9.	Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.	
7.10.	Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.	
7.11.	Особливості патронатної служби.	
8.	Правові засади припинення публічної служби	2
8.1.	Характеристика підстав для припинення державної служби	
8.2.	Аналіз підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування.	
8.3.	Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.	
8.4.	Захист права на державну службу.	
8.5.	Загальна характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.	
8.6.	Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.	
9.	Нормативно-правове регулювання запобігання корупції	2
9.1.	Корупція: визначення поняття.	
9.2.	Причини виникнення корупції.	
9.3.	Види корупції у сфері соціального забезпечення.	
9.4.	Поняття корупційного правопорушення і правопорушення, пов'язаного з корупцією.	
9.5.	Формування та реалізація антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення.	
9.6.	Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.	
9.7.	Статус викривачів корупції. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.	
9.8.	Наслідки корупції у сфері соціального забезпечення.	
9.9.	Шляхи подолання корупції.	
10.	Загальна характеристика системи заходів запобігання корупції	2
10.1.	Корупційні ризики на публічній службі, їх види, виявлення та усунення.	
10.2.	Антикорупційна експертиза.	
10.3.	Обмеження і заборони для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як спосіб запобігання корупції, їх види.	
10.4.	Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.	
10.5.	Антикорупційна програма юридичної особи.	
11.	Поняття, види та способи врегулювання конфлікту інтересів	2
11.1.	Розмежування конфлікту інтересів і зловживання повноваженнями.	
11.2.	Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.	

1	2	3
11.3.	Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.	
11.4.	Заходи врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.	
11.5.	Процедура врегулювання конфлікту інтересів.	
11.6.	Контроль за дотриманням правообмежень в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.	
12.	Правове регулювання фінансового контролю	2
12.1.	Поняття та завдання фінансового контролю щодо запобігання і протидії корупції в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.	
12.2.	Електронне декларування особами, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.	
12.3.	Контроль та перевірка декларацій.	
12.4.	Моніторинг способу життя суб'єктів декларування та додаткові заходи здійснення фінансового контролю.	
13.	Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби	2
13.1.	Правове регулювання проходження публічної служби в країнах Європейського Союзу.	
13.2.	Зарубіжний досвід управління публічною службою.	
13.3.	Використання основних моделей публічної служби в зарубіжних країнах.	
13.4.	Досвід європейських країн щодо запобігання та протидії корупції.	
13.5.	Удосконалення правового регулювання публічної служби в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.	
13.6.	Удосконалення антикорупційного законодавства України з урахуванням зарубіжного досвіду.	
	Усього	26

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Поняття та види публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття і особливості публічної служби.
- 1.2. Види публічної служби.
- 1.3. Основні моделі публічної служби.
- 1.4. Характеристика поняття «публічний службовець».
- 1.5. Поняття і види посад.
- 1.6. Співвідношення понять «посадова особа» та «службова особа».
- 1.7. Проблеми правового регулювання публічної служби, шляхи удосконалення чинного законодавства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: публічна служба, політичні посади, адміністративні посади, політичні службовці,

державна служба, муніципальна служба, цивільна служба, мілітаризована служба, публічний службовець, посадова особа, службова особа.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- інституційний та функціональний аспекти публічної служби;
- розуміння публічної служби у законодавстві зарубіжних країн;
- поняття публічної служби у вітчизняному законодавстві;
- розмежування політичних та адміністративних посад;
- класифікація публічних службовців;
- поняття «посадової особи» і «службової особи».

Семінарське заняття 2

Тема 3. Правовий статус публічного службовця

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Права державного службовця
- 3.2. Обов'язки публічного службовця.
- 3.3. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.
- 3.4. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця.
- 3.5. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
- 3.6. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
- 3.7. Адміністративна відповідальність публічних службовців.
- 3.8. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
- 3.9. Засоби правового захисту державних службовців.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: правовий статус, обов'язки публічного службовця, права публічного службовця, правообмеження, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарний проступок, дисциплінарне стягнення, матеріальна відповідальність, адміністративна відповідальність, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, адміністративне правопорушення, адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, адміністративні стягнення, кримінальна відповідальність, службові злочини, кримінальні покарання, службове розслідування, засоби правового захисту державних службовців.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- співвідношення службових прав та службових обов'язків;
- обмеження, спрямовані на запобігання та протидію корупції;
- обмеження щодо одержання подарунків;
- обмеження щодо роботи близьких осіб;
- дисциплінарні проступки;
- дисциплінарні стягнення;
- адміністративні правопорушення, суб'єктами яких є публічні службовці;
- позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як адміністративне стягнення;
- відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією;
- злочини, суб'єктами яких є публічні службовці;
- службове розслідування;
- особливості матеріальної відповідальності публічних службовців;
- захист права на державну службу;

- гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення;
- розгляд адміністративними судами спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Правове регулювання правил етичної поведінки публічних службовців

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Правове врегулювання професійної етики поведінки осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
- 4.2. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.
- 4.3. Поняття професійної етики публічного службовця.
- 4.4. Правила етичної поведінки. Принципи професійної етики публічного службовця.
- 4.5. Міжнародні стандарти вимог щодо професійної етики публічних службовців.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: професійна етика, правила етичної поведінки, принципи професійної етики.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- правове регулювання етики поведінки публічного службовця;
- правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;
- правила етичної поведінки;
- принципи професійної етики публічного службовця.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Управління публічної службою

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Система управління державною службою.
- 5.2. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою.
- 5.3. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.
- 5.4. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
- 5.5. Повноваження відповідних конкурсних комісій.
- 5.6. Повноваження керівників державної служби.
- 5.7. Правовий статус служби управління персоналом.
- 5.8. Особливості системи управління державною службою у сфері соціального забезпечення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: повноваження, система, управління державною службою, Кабінет Міністрів України, Національне агентство України з питань державної служби, Комісія з питань вищого корпусу державної служби, конкурсна комісія, керівник державної служби, служба управління персоналом.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми

студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- система управління державною службою;
- повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою;
- статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби;
- правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби;
- повноваження відповідних конкурсних комісій;
- повноваження керівників державної служби;
- правовий статус служби управління персоналом.

Семінарське заняття 5

Тема 6. Правові засади вступу на публічну службу

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Категорії посад державної служби.
- 6.2. Посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація.
- 6.3. Загальні умови вступу на державну службу.
- 6.4. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.
- 6.5. Призначення на посаду державної служби.
- 6.7. Випробування та встановлення відповідності державного службовця займаній посаді.
- 6.8. Стажування державних службовців.
- 6.9. Проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
- 6.10. Проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.
- 6.11. Особливості вступу на публічну службу в органах соціального забезпечення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація, вступ на державну службу, конкурс на зайняття посад державної служби, призначення на посаду, випробування, стажування державних службовців, спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, спеціальна перевірка наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- посади державної служби, які відносяться до категорій «А», «Б», «В»;
- вили посад а органах місцевого самоврядування;
- характеристика вимог до особи, яка вступає на державну службу;
- доступ до публічної служби;
- конкурс як визначальна процедура відбору публічних службовців;
- порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби;
- випадки, коли конкурс не проводять;
- укладення контракту з державними службовцями;
- порядок призначення на посаду державної служби;
- характеристика прийняття на службу в органи місцевого самоврядування;
- присяга, її значення;

- випробування;
- встановлення відповідності державного службовця займаній посаді;
- порядок стажування державних службовців;
- порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком;
- порядок проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.

Семінарське заняття 6-7

Тема 7. Службова кар'єра та порядок проходження публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Ранги державних службовців.
- 7.2. Ранги посадових осіб місцевого самоврядування.
- 7.3. Особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби.
- 7.4. Переведення державних службовців.
- 7.5. Службове відрядження.
- 7.6. Зміна істотних умов державної служби.
- 7.7. Оцінювання результатів службової діяльності.
- 7.8. Атестація посадових осіб місцевого самоврядування.
- 7.9. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
- 7.10. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.
- 7.11. Особливості патронатної служби.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ранги державних службовців, ранги посадових осіб місцевого самоврядування, звання (чини) службовців спеціалізованої державної служби, переведення державних службовців, службове відрядження, зміна істотних умов державної служби, оцінювання результатів службової діяльності, атестація посадових осіб місцевого самоврядування, підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, патронатна служба.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- порядок присвоєння звань (рангів, чинів, класів) публічних службовців;
- особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби;
- оцінювання діяльності публічних службовців у сфері соціального забезпечення;
- порядок присвоєння рангів державних службовців;
- присвоєння рангів посадових осіб місцевого самоврядування;
- порядок присвоєння звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби;
- порядок переведення державних службовців;
- наслідки відмови державного службовця від переведення;
- правове регулювання службового відрядження;
- сутність зміни істотних умов державної служби;
- порядок та наслідки оцінювання результатів службової діяльності у сфері соціального забезпечення;
- особливості проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування;
- порядок підвищення рівня професійної компетентності державних службовців у сфері соціального забезпечення;
- характеристика особливостей проходження державної служби в окремих державних органах;

– порівняльна характеристика проходження патронатної і державної служби у сфері соціального забезпечення.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Правові засади припинення публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Характеристика підстав для припинення державної служби.
- 8.2. Аналіз підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування.
- 8.3. Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.
- 8.4. Захист права на державну службу.
- 8.5. Загальна характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
- 8.6. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: припинення публічної служби, очищення влади, припинення державної служби, підстави, захист права на державну службу, спори з приводу звільнення з публічної служби, обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- позбавлення статусу публічного службовця;
- розгляд спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;
- напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби;
- сутність захисту права на державну службу;
- характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;
- зміст обмежень після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;
- припинення державної служби у разі втрати права на державну службу або його обмеження;
- припинення державної служби у разі закінчення строку призначення на посаду державної служби;
- припинення державної служби за ініціативою державного службовця або за угодою сторін;
- припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення;
- припинення державної служби у разі настання обставин, що склалися незалежно від волі сторін;
- припинення державної служби у разі незгоди державного службовця на проходження державної служби у зв'язку із зміною її істотних умов;
- припинення державної служби у разі досягнення державним службовцем 65-річного віку, якщо інше не передбачено законом;
- припинення державної служби у разі застосування заборони, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;

- припинення державної служби з підстав, передбачених контрактом про проходження державної служби (у разі укладення);
- загальні підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування, передбачені Кодексом законів про працю України;
- припинення служби в органах місцевого самоврядування на підставі і в порядку, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та іншими законами України;
- припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення посадовою особою місцевого самоврядування Присяги;
- припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення умов реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування;
- припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі виявлення або виникнення обставин, що перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування;
- припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі досягнення посадовою особою місцевого самоврядування граничного віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування;
- звільнення з посади у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», посадових осіб місцевого самоврядування, яких притягнуто до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією або стосовно яких набрало законної сили рішення суду щодо визнання їх активів або активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;
- порядок оскарження посадовою особою місцевого самоврядування рішення про припинення служби в органах місцевого самоврядування;
- перевибори сільських, селищних, міських голів, зміна керівників органів місцевого самоврядування як підстава для припинення служби працівників патронатної служби.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Нормативно-правове регулювання запобігання корупції

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Корупція: визначення поняття.
- 9.2. Причини виникнення корупції.
- 9.3. Види корупції у сфері соціального забезпечення.
- 9.4. Поняття корупційного правопорушення і правопорушення, пов'язаного з корупцією.
- 9.5. Формування та реалізація антикорупційної політики.
- 9.6. Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції.
- 9.7. Статус викривачів корупції. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.
- 9.8. Шляхи запобігання корупції.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: корупція, корупційне правопорушення, правопорушення, пов'язане з корупцією, антикорупційна політика, антикорупційна програма, громадські об'єднання та форми їх співпраці з органами по запобіганню корупції, Громадська рада при Національному агентстві з питань запобігання корупції України, контроль, моніторинг, викривачі корупції, громадська антикорупційна експертиза, громадський контроль, наслідки корупції, шляхи подолання корупції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення поняття «корупція», основні підходи до розуміння поняття «корупція»: у міжнародних актах і національному законодавстві;
- причини виникнення корупції у сфері соціального забезпечення;
- види корупції: системна та епізодична корупція;
- етична оцінка корупції;
- поняття корупційного правопорушення і правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- критерії розмежування адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, від корупційного правопорушення;
- формування та реалізація антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення;
- антикорупційні програми;
- громадські об'єднання та форми їх співпраці з органами по запобіганню корупції;
- правові засади формування та порядок діяльності Громадської ради при Національному агентстві з питань запобіганню корупції України;
- форми проведення контролю, моніторингу;
- статус викривачів корупції;
- державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції;
- громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення та оприлюднення її результатів;
- викриття фактів корупції у сфері соціального забезпечення через засоби масової інформації;
- правові результати проведення громадського контролю у сфері соціального забезпечення;
- фактори, які впливають на поширення корупції у публічно-правій сфері;
- наслідки і шляхи подолання корупції у сфері соціального забезпечення.

Семінарське заняття 10

Тема 10. Загальна характеристика системи заходів запобіганню корупції

Питання для усного опитування та дискусії

10.1. Спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.

10.2. Корупційні ризики на публічній службі у сфері соціального забезпечення, їх види, виявлення та усунення.

10.3. Антикорупційна експертиза.

10.4. Обмеження і заборони для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як спосіб запобіганню корупції, їх види.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: спеціальна перевірка, відомості, обмеження, заборони, особи, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування, корупційні ризики, антикорупційна експертиза, антикорупційна оцінка положень проекту, обмеження при прийнятті на службу, особи, які претендують на зайняття посад, які пов'язані з виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування, обмеження щодо корпоративних прав, одержання подарунків, одержання неправомірної вигоди, відповідальність за порушення обмеження.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком;

- відомості, які підлягають перевірці;
- строки та процедура проведення спеціальної перевірки;
- правове закріплення обмежень та заборон в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування. Корупційні ризики на публічній службі, та їх види;
- виявлення та усунення корупційних ризиків;
- порядок і методологія проведення антикорупційної експертизи;
- проекти, які підлягають антикорупційній експертизі;
- основні етапи проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів;
- антикорупційна оцінка положень проекту;
- обмеження і заборони як спосіб запобігання корупції;
- законодавче закріплення обмежень і заборон для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як захід запобігання корупції;
- обмеження при прийнятті на службу;
- правове регулювання проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, які пов'язані з виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування;
- обмеження, які діють при виконанні завдань і функцій держави або місцевого самоврядування;
- обмеження щодо корпоративних прав для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- заборони після припинення публічної служби;
- обмеження щодо одержання подарунків чи неправомірної вигоди;
- суб'єкти, яким обмежено приймати подарунки;
- запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка;
- поведження з подарунками і неправомірною вигодою або подарунком;
- поведження з подарунками, отриманими на офіційних зустрічах;
- процедура оформлення акта приймання-передачі подарунка;
- відповідальність за порушення обмеження.

Семінарське заняття 11

Тема 11. Поняття, види та способи врегулювання конфлікту інтересів

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Розмежування конфлікту інтересів і зловживання повноваженнями.
- 11.2. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.
- 11.3. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- 11.4. Заходи врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
- 11.5. Процедура врегулювання конфлікту інтересів.
- 11.6. Контроль за дотриманням правообмежень в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: конфлікт інтересів, зловживання повноваженнями, передача корпоративних прав, врегулювання конфлікту інтересів, конфлікт інтересів виборних осіб, контроль за дотриманням правообмежень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розмежування конфлікту інтересів і зловживання повноваженнями;
- запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав;
- правове регулювання передачі корпоративних прав;
- особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- заходи врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування;
- процедура врегулювання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення;
- особливості врегулювання конфлікту інтересів виборних осіб;
- контроль за дотриманням правообмежень в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Семінарське заняття 12

Тема 12. Правове регулювання фінансового контролю

Питання для усного опитування та дискусії

12.1. Поняття та завдання фінансового контролю щодо запобігання і протидії корупції в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

12.2. Електронне декларування особами, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

12.3. Контроль та перевірка декларацій.

12.4. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування та додаткові заходи здійснення фінансового контролю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий контроль, особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, електронне декларування, декларація, повна перевірка декларації, моніторинг способу життя, додаткові заходи здійснення фінансового контролю, види контролю щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, обов'язкова повна перевірка, своєчасність подання декларацій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- суб'єкти декларування;
- строк подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції;
- обов'язок суб'єктів декларування, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за період, не охоплений раніше поданими деклараціями;
- обов'язок суб'єктів декларування, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, наступного року після припинення діяльності подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік;
- обов'язок особи, яка претендує на зайняття посади, до призначення або обрання на

відповідну посаду, подавати в установленому порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік;

- право суб'єкта декларування подати виправлену декларацію, але не більше трьох разів;
- особи, на яких не поширюється дія норм Закону України «Про запобігання корупції» щодо фінансового контролю;

- особи, які звільняються від обов'язку подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- інформація, що зазначається в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості щодо об'єктів нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- дані про об'єкти незавершеного будівництва, об'єкти, не прийняті в експлуатацію або право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в її володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- дані про цінні папери, у тому числі акції, облігації, чеки, сертифікати, векселі, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із відображенням відомостей стосовно виду цінного папера, його емітента, дати набуття цінних паперів у власність, кількості та номінальної вартості цінних паперів, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про інші корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із зазначенням найменування кожного суб'єкта господарювання, його організаційно-правової форми, коду Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України, частки у статутному (складеному) капіталі товариства, підприємства, організації у грошовому та відсотковому вираженні, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- дані про юридичні особи, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про нематеріальні активи, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, у тому числі об'єкти інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті криптовалюти, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- інформація про отримані доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї, у тому числі доходи у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи, що включається в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про наявні у суб'єкта декларування або членів його сім'ї грошові активи, у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках або які зберігаються у банку, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах, що включаються

в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- наявні грошові активи (у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам) та активи у дорогоцінних (банківських) металах, які не підлягають декларуванню;

- відомості про банківські та інші фінансові установи, у тому числі за кордоном, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки (незалежно від типу рахунку, а також рахунки, відкриті третіми особами на ім'я суб'єкта декларування або членів його сім'ї) або зберігаються кошти, інше майно, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- дані про фінансові зобов'язання суб'єкта декларування або членів його сім'ї, у тому числі отримані кредити, позики, зобов'язання за договорами лізингу, розмір сплачених коштів у рахунок основної суми позики (кредиту) та процентів за позикою (кредитом), залишок позики (кредиту) станом на кінець звітного періоду, зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про видатки, а також будь-які інші правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- дані про посаду чи роботу, що виконується або виконувалася за сумісництвом, що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- відомості про входження суб'єкта декларування до керівних, ревізійних чи наглядових органів громадських об'єднань, благодійних організацій, саморегульованих чи самоврядних професійних об'єднань, членство в таких об'єднаннях (організаціях), що включаються в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- облік та оприлюднення декларацій;

- контроль щодо своєчасності подання декларацій, поданих суб'єктами декларування;

- контроль щодо правильності та повноти заповнення декларацій, поданих суб'єктами декларування;

- логічний та арифметичний контроль декларацій, поданих суб'єктами декларування;

- повна перевірка декларацій, поданих суб'єктами декларування, яка проводиться Національним агентством з питань запобігання корупції;

- порядок проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- встановлення своєчасності подання декларацій;

- декларації, які підлягають обов'язковій повній перевірці;

- службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище;

- моніторинг способу життя суб'єктів декларування, який здійснює Національне агентство з питань запобігання корупції;

- порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування;

- додаткові заходи здійснення фінансового контролю;

- порядок інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента;

- порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій

осіб;

- повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Поняття та види публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати види публічної служби.

Завдання 2. Охарактеризувати правове регулювання публічної служби.

Завдання 3. Проаналізувати проблеми нормативно-правового регулювання публічної служби.

Питання для самоконтролю

- Що таке «публічна служба»?
- Охарактеризуйте підходи зарубіжного законодавства до розуміння публічної служби.
- Що вкладається у зміст поняття «публічна служба» за вітчизняним законодавством?
- Яка відмінність між політичними та адміністративними посадами?
- Які посади відносяться до політичних службовців?
- Які є види публічної служби?
- Які є класифікації публічних службовців?
- Проаналізуйте види посад в органах публічної влади.
- Розкрийте поняття «посадова особа»
- Розкрийте поняття «службова особа».

Тема 2. Принципи публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати принципи державної служби.

Завдання 2. Проаналізувати принципи служби в органах місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте поняття принципів публічної служби.
- Яке значення принципів публічної служби у сфері соціального забезпечення?
- Назвіть проблеми реалізації принципів публічної служби у сфері соціального забезпечення.
- Які наслідки порушення та недотримання принципів публічної служби у сфері соціального забезпечення?

Тема 3. Правовий статус публічного службовця

Задача 1. Характеризуючи законодавство України про адміністративні правопорушення у сфері публічного адміністрування, студент Д. підкреслив, що до такого законодавства відносять не тільки КУпАП, а й інші закони, які регулюють питання притягнення порушників до адміністративної відповідальності.

Також він стверджував, що питання дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців регулюються виключно Законом України «Про державну службу».

Яка Ваша думка щодо зазначеного питання.

Задача 2. Стосовно начальника відділу соціальної роботи з населенням виконавчого комітету Полонської міської ради ОТГ В. складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. У протоколі зазначалося, що В., перебуваючи на посаді державного службовця, на платній основі проводив практичні заняття в місцевому ЗВО, чим порушив вимогу обмеження щодо сумісництва і суміщення з іншими видами діяльності.

Суддя, розглянувши справу, виніс постанову про звільнення В. з посади начальника відділу соціальної роботи з населенням виконавчого комітету Полонської міської ради ОТГ.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть суб'єктів, що уповноважені ініціювати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення.

Задача 3. Визначте, до якого виду відповідальності можуть бути притягнуті особи у наведених випадках:

1) щодо начальника управління соціального захисту пільгових категорій громадян та з питань персоналу було складено протокол про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 175 КУпАП);

2) працівник Державної податкової служби України допустив порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху;

4) працівник управління соціальних гарантій, компенсацій, моніторингу пільгового забезпечення та у справах сім'ї Б. вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП;

5) відносно директора Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації було складено протокол за незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень;

б) заступник начальника відділу внутрішнього аудиту головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області не дотримав установлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України.

Чим відрізняється адміністративна відповідальність від дисциплінарної? Чи йдеться в наведених випадках про спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності? Які види стягнень не можуть бути застосовані до осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень? Які з наведених правопорушень можна вважати такими, що вчинені публічними службовцями?

Задача 4. Відносно директора Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації С. 5 берез. 2020 р. була порушена дисциплінарна справа за прогул на підставі п. 12 ст. 65 Закону України «Про державну службу». У ході дисциплінарного провадження С. надав дисциплінарній комісії письмові пояснення стосовно того, що прогул дійсно мав місце 5 березня 2020 р., але був зумовлений участю С. у гасінні пожежі.

Голова обласної місцевої адміністрації, отримавши 6 берез. 2020 р. подання дисциплінарної комісії щодо невиявлення під час розгляду дисциплінарної справи дисциплінарного проступку (прогулу) в силу наявності поважних причин, 18 березня 2020 р. наклав на С. дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення, користуючись правом адміністративного розсуду і рекомендаційним характером подання.

Наказ про своє звільнення С. вирішив оскаржити, вважаючи його незаконним.

Чи законні дії суб'єкта призначення С.? До яких органів С. може звернутися за оскарженням? Дайте юридичну оцінку ситуації з посиланням на норми законодавства.

Задача 5. Державний інспектор з нагляду у сфері пожежної і техногенної безпеки наклав на начальника відділу державної допомоги та реалізації сімейної політики К. штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазначалося, що К. у своїй квартирі збудував камін та розташував вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора? В якому порядку може бути притягнутий до відповідальності начальник відділу державної допомоги та реалізації сімейної політики К.? Які примусові заходи можуть бути до нього застосовані?

Задача 6. Заступник начальника відділу моніторингу пільгового забезпечення та житлових субсидій І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням начальника відділу

моніторингу пільгового забезпечення та житлових субсидій на час проведення Головним управлінням Національної поліції в Хмельницькій області дослідчої перевірки відносно І. було призначено службове розслідування та відсторонено його від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Який загальний порядок службового розслідування? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

Задача 7. А. було призначено директором Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації. Через місяць розпорядженням голови обласної державної адміністрації А. було звільнено із займаної посади, оскільки з'ясувалось, що він є двоюрідним братом свого заступника, про що А. не повідомив під час вступу на державну службу.

Чи законно звільнено А.? Розберіться у даній ситуації.

Задача 8. 25 липня 2020 р. В., який займав посаду заступника начальника управління соціального захисту пільгових категорій громадян та з питань персоналу, звернувся із позовом до суду про визнання протиправними дій начальника управління соціального захисту пільгових категорій громадян та з питань персоналу і відшкодування моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн.

Позивач зазначив, що начальник управління соціального захисту пільгових категорій громадян та з питань персоналу звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан здоров'я В., про що був зроблений запис в його амбулаторній картці. Після чого В. попросив начальника управління надати копії запиту і відповіді лікарні, однак останній не відреагував на його звернення. Таким чином, В. вважав, що йому завдано моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн, оскільки внаслідок незаконного збирання інформації він дуже нервував.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

Задача 9. Приватне підприємство звернулося до суду з позовом до директора Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації, в якому просило визнати неправомірною відмову відповідача задовольнити інформаційний запит щодо отримання копій документів, які містять публічну інформацію.

Чи можна в даному випадку говорити про адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом адміністративної відповідальності? Якщо так, визначте ознаки цього правопорушення. Яке адміністративне стягнення повинно бути накладено на публічного службовця?

Задача 10. Черкаською місцевою прокуратурою 26 травня 2020 р. відносно Л., який згідно з наказом від 26 жовтня 2019 р. був призначений на посаду заступника директора Департаменту соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації, складений адміністративний протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбаченого ч. 1 ст. 172-7 КУпАП. Він обвинувачується в тому, що як посадова особа не вжив заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та невідкладно не повідомив директора Департаменту соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації про наявність такого конфлікту.

Так, 26 листопада 2019 р. він особисто підписав наказ про виплату премії спеціалісту Департаменту, яка є дружиною Л. У результаті судового розгляду справи, який відбулося 15 вересня 2020 р., з'ясовано, що протокол не відповідає вимогам ст. 256 КУпАП, а тому суд вважає за необхідне даний протокол повернути для належного оформлення до Черкаської місцевої прокуратури.

Зробіть юридичний аналіз справи. Визначте особливості складення та передачі адміністративного протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, та суб'єктів, уповноважених на складання адміністративних протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Хто є суб'єктами

відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією? Які органи мають право розглядати подібні справи?

Задача 11. Поліцейський 10 грудня 2020 р. зупинив транспортний засіб, яким керував М. (начальник відділу державної допомоги та реалізації сімейної політики), що перебував у стані алкогольного сп'яніння під час виконання ним службових обов'язків, за перевищення обмежень швидкості руху і склав протокол про вчинення М. адміністративного правопорушення.

Чи має місце адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом? Якщо так, визначте стадії цього провадження у справі про адміністративне правопорушення. Якщо ні, наведіть свій приклад провадження у справах про адміністративні правопорушення, в якому суб'єктом вчинення правопорушення є публічний суб'єкт, посилаючись на нормативно-правові акти.

Задача 12. Уродженець Одеської обл. К., який працює на посаді начальника відділу моніторингу пільгового забезпечення та житлових субсидій, був визнаний винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172-4 КУпАП, однак провадження по справі про адміністративне корупційне правопорушення щодо нього було закрито на підставі п. 7 ст. 247 КУпАП у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення, закріплених ст. 38 КУпАП.

Чи є підстави притягнення державного інспектора до відповідальності? Назвіть особливості адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та визначте стадії розгляду даної справи.

Задача 13. К., який займає посаду начальника відділу соціального забезпечення пільгових категорій осіб, керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Поліцейський відсторонив К. від керування транспортним засобом та запропонував оглянути його на стан сп'яніння за допомогою індикаторної трубки, однак той відмовився.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які наслідки незгоди К. з проведенням огляду? До якого виду відповідальності може бути притягнуто К. за вчинене правопорушення?

Задача 14. Перебуваючи у відпустці, заступник Міністра соціальної політики України Б. разом зі своєю сім'єю на автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл.

Працівник Державної прикордонної служби України зупинив автомобіль і пояснив, що водій та пасажир зобов'язані надати для перевірки документи, які посвідчують їх особу, оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби України? Чи є застосовані заходи адміністративним примусом та чи можна їх вважати заходами забезпечення безпеки в справах про адміністративні правопорушення?

Задача 15. Працівники Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації Тарасенко і Кукурудза дізналися, що через декілька днів їх керівник буде святкувати день народження. Працівники Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації зібрали по 200 гривень, на які придбали йому подарунок.

Ознайомтеся з нормами Закону України «Про запобігання корупції» та визначте, чи передбачена відповідальність за такі дії. Встановіть правові наслідки щодо дій посадових осіб Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації.

Задача 16. Працівники Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації Капітаненко, Перець і Вінницький дізналися, що через декілька днів їх колега Миколайчук буде святкувати день народження. Працівники Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації

зібрали по 1000 гривень і придбали йому подарунок, який він отримав.

Ознайомтеся з нормами Закону України «Про запобігання корупції» та визначте правомірність дій працівників Департаменту соціального захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації.

Задача 17. У зв'язку з відсутністю коштів у бюджеті працівники Головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області не отримали заробітну плату, тому вирішили реалізувати свої право на страйк – це тимчасове колективне добровільне припинення роботи працівниками (невихід на роботу, невиконання своїх трудових обов'язків) підприємства, установи, організації (структурного підрозділу) з метою вирішення колективного трудового спору (конфлікту).

Оцініть правомірність рішення працівників Головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте поняття правового статусу публічного службовця.
- З яких елементів складається правовий статус публічного службовця?
- Проаналізуйте обов'язки публічного службовця у сфері соціального забезпечення.
- Проаналізуйте права публічного службовця у сфері соціального забезпечення.
- Охарактеризуйте обмеження, спрямовані на запобігання та протидію корупції, у сфері соціального забезпечення.
- Охарактеризуйте обмеження щодо одержання подарунків.
- Охарактеризуйте обмеження щодо роботи близьких осіб.
- Охарактеризуйте обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, органів місцевого самоврядування.
- Які є види юридичної відповідальності публічних службовців у сфері соціального забезпечення?
- Проаналізуйте позитивну та ретроспективну відповідальність публічних службовців.
- У чому полягає зміст адміністративної відповідальності публічних службовців?
- Хто може бути суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення у сфері соціального забезпечення?
- Проаналізуйте зміст заходів щодо запобігання та протидії корупції у сфері соціального забезпечення.
- Дайте аналіз юридичного складу корупційних адміністративних правопорушень.
- Дайте аналіз юридичного складу кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
- Охарактеризуйте систему заходів дисциплінарної відповідальності.
- Розкрийте порядок проведення службового розслідування.
- Які є особливості звільнення з роботи осіб, які вчинили корупційні правопорушення?
- У чому полягає матеріальна відповідальність публічних службовців?
- Проаналізуйте напрямки вдосконалення правового регулювання відповідальності публічних службовців.

Тема 4. Правове регулювання правил етичної поведінки публічних службовців

Завдання 1. Охарактеризувати принципи професійної етики публічного службовця у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Написати есе на тему «Обов'язок дотримання правил етичної поведінки публічних службовців у сфері соціального забезпечення як елемент їх правового статусу».

Питання для самоконтролю

- Визначте правове регулювання професійної етики поведінки осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування, як спосіб запобігання і протидії корупції у сфері соціального забезпечення.
- Розкрийте поняття професійної етики публічного службовця.
- Назвіть принципи професійної етики публічного службовця у сфері соціального забезпечення.
- Які способи правового регулювання професійної етики публічних службовців у сфері соціального забезпечення?
- Охарактеризуйте міжнародні стандарти вимог щодо професійної етики публічних службовців.
- Назвіть правила етичної поведінки публічних службовців у сфері соціального забезпечення.
- Яке значення мають правила етичної поведінки публічних службовців у сфері соціального забезпечення?
- Які наслідки мають порушення публічними службовцями у сфері соціального забезпечення правил етичної поведінки?

Тема 5. Управління публічною службою

Завдання 1. Охарактеризувати систему управління державною службою у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Скласти порівняльну таблицю «Правовий статус конкурсних комісій і Комісії з питань вищого корпусу державної влади».

Питання для самоконтролю

- Що таке «управління державною службою»?
- Розкрийте правові засади управління державною службою у сфері соціального забезпечення.
- Яке завдання управління державною службою?
- Проаналізуйте правові засади управління державною службою.
- З чого складається система управління державною службою в Україні?
- Назвіть центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, здійснює функціональне управління державною службою.
- Які повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою?
- Охарактеризуйте правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.
- Назвіть повноваження керівників державної служби.
- Які повноваження конкурсних комісій?
- Розкрийте статус служби управління персоналом.

Тема 6. Правові засади вступу на публічну службу

Завдання 1. Охарактеризувати загальні та спеціальні вимоги до публічних службовців у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Скласти схему «Порядок проведення конкурсу».

Завдання 3. Скласти таблицю «Способи заміщення посад публічної служби у сфері соціального забезпечення».

Питання для самоконтролю

- Які існують способи заміщення вакантних посад у сфері соціального забезпечення?
- Охарактеризуйте види конкурсних процедур за ступенем допуску кандидатів.
- Розкрийте процедуру проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічної служби у сфері соціального забезпечення за вітчизняним законодавством.
- В яких випадках відбувається призначення на посаду без проведення конкурсу?
- Який порядок проведення випробування при прийнятті на державну службу?
- Дайте характеристику інституту підготовчої служби за зарубіжним законодавством.

Тема 7. Службова кар'єра та порядок проходження публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати порядок оцінювання діяльності державного службовця у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Скласти схему «Атестація посадових осіб місцевого самоврядування».

Питання для самоконтролю

- Дайте загальну характеристику службовій кар'єрі у сфері соціального забезпечення.
- Проаналізуйте підходи до категорій посад публічних службовців за вітчизняним та зарубіжним законодавством.
- Охарактеризуйте порядок присвоєння рангів публічним службовцям.
- Які є особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби?
- Як відбувається оцінювання діяльності публічних службовців?
- Проаналізуйте порядок проведення навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців у сфері соціального забезпечення.

Тема 8. Правові засади припинення публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати підстави припинення публічної служби у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Охарактеризувати підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте порядок позбавлення (втрати) статусу публічного службовця у сфері соціального забезпечення.
- Який порядок звільнення зі служби за власним бажанням?
- У чому полягає відмінність відставки публічного службовця від звільнення зі служби за власним бажанням?
- Які є підстави для відставки?
- Проаналізуйте напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби у сфері соціального забезпечення.
- Дайте характеристику адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
- Який порядок виконання постанов у справах, що виникають з відносин публічної служби?

Тема 9. Нормативно-правове регулювання запобігання корупції

Завдання 1. Охарактеризувати шляхи подолання корупції у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Систематизувати основні причини виникнення корупції:

Причини виникнення корупції	Зміст причини виникнення корупції

Завдання 3. Охарактеризувати громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення.

Завдання 4. Проаналізувати ознаки адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, та корупційного правопорушення, їх спільні та відмінні риси.

Питання для самоконтролю

- Що таке «корупція»?
- Наведіть класифікацію видів корупції у сфері соціального забезпечення.
- Назвіть основні історико-правові дослідження корупції.
- Які причини виникнення корупції у сфері соціального забезпечення?
- Обґрунтуйте вплив історичних та культурних традицій на ріст корупції.
- Поясніть особливості системної та епізодичної корупції.
- Яка етична оцінка корупції?
- Розкрийте основні підходи до розуміння поняття «корупція» у міжнародних актах і національному законодавстві.
- Дайте визначення поняття корупційного правопорушення.
- Що таке «правопорушення, пов'язане з корупцією»?
- Визначте критерії розмежування адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, від корупційного правопорушення.
- Охарактеризуйте формування та реалізацію антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення.
- Що таке «антикорупційна програма»?
- Який орган державної влади затверджує та оприлюднює Національну доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики?
- Поясніть участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.
- Назвіть форми співпраці громадських об'єднань з органами по запобіганню корупції у сфері соціального забезпечення.
- Охарактеризуйте правовий статус Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції України.
- Розкрийте правові засади формування та порядок діяльності Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції України.
- Які форми проведення контролю, моніторингу у сфері соціального забезпечення?
- Хто є викривачем корупції?
- У чому полягає сутність державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції?
- Хто проводить громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення та оприлюднює її результати?
- З якою метою роблять викриття фактів корупції у сфері соціального забезпечення через засоби масової інформації?
- Назвіть правові результати проведення громадського контролю у сфері соціального забезпечення.
- Які фактори впливають на поширення корупції у публічно-правій сфері?
- Поясніть наслідки корупції у сфері соціального забезпечення.
- Обґрунтуйте шляхи подолання корупції у сфері соціального забезпечення.

Тема 10. Загальна характеристика системи заходів запобігання корупції

Завдання 1. Охарактеризувати систему заходів, спрямованих на запобігання та протидію корупції у сфері соціального забезпечення в Україні.

Завдання 2. Проаналізувати порядок проведення антикорупційної експертизи у сфері соціального забезпечення.

Завдання 3. Охарактеризувати обмеження щодо одержання подарунків у сфері соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

- Визначте зміст спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
- Які відомості підлягають перевірці?
- Назвіть строки проведення спеціальної перевірки.
- Розкрийте процедуру спеціальної перевірки.
- Охарактеризуйте правове закріплення обмежень та заборон в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
- Що таке «корупційний ризик на публічній службі»?
- Наведіть класифікацію видів корупційних ризиків у сфері соціального забезпечення.
- Яким чином виявляють та усувають корупційні ризики у сфері соціального забезпечення?
- Дайте визначення поняття «антикорупційна експертиза».
- Розкрийте порядок і методологію проведення антикорупційної експертизи у сфері соціального забезпечення.
- Які проекти у сфері соціального забезпечення підлягають антикорупційній експертизі?
- Назвіть основні етапи проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення.
- Хто здійснює антикорупційну оцінку положень проекту нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення?
- Охарактеризуйте обмеження і заборони як спосіб запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.
- Розкрийте законодавче закріплення обмежень і заборон для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як захід запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.
- Наведіть класифікацію видів обмежень у сфері соціального забезпечення.
- У чому полягає сутність обмеження при прийнятті на службу?
- Охарактеризуйте правове регулювання проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, які пов'язані з виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
- Які обмеження діють при виконанні завдань і функцій держави або місцевого самоврядування у сфері соціального забезпечення?
- Назвіть обмеження щодо корпоративних прав для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- Розкрийте зміст заборон після припинення публічної служби у сфері соціального забезпечення.
- Які обмеження щодо одержання подарунків чи неправомірної вигоди?
- Яким суб'єктам обмежено приймати подарунки у сфері соціального забезпечення?
- Охарактеризуйте запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка.
- Поясніть правила поведінки з подарунками і неправомірною вигодою або

подарунком.

- Як поводитись з подарунками, отриманими на офіційних зустрічах?
- Розкрийте процедуру оформлення акта приймання-передачі подарунка.
- Яка відповідальність передбачена за порушення обмеження щодо одержання подарунків чи неправомірної вигоди?

Тема 11. Поняття, види та способи врегулювання конфлікту інтересів

Завдання 1. Розмежувати конфлікт інтересів і зловживання повноваженнями у сфері соціального забезпечення.

Завдання 2. Охарактеризувати способи врегулювання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

- Визначте зміст понять «потенційний конфлікт інтересів» та «реальний конфлікт інтересів».
- Поясніть сутність запобігання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.
- Охарактеризуйте правове регулювання передачі корпоративних прав.
- Назвіть особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- Проаналізуйте зміст заходів врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
- Розкрийте процедуру врегулювання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення.
- Які особливості врегулювання конфлікту інтересів виборних осіб?
- Охарактеризуйте контроль за дотриманням правообмежень в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Тема 12. Правове регулювання фінансового контролю

Завдання 1. Заповнити форму декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Завдання 2. Охарактеризувати види контролю, які проводить Національне агентство щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування.

Питання для самоконтролю

- Визначте зміст фінансового контролю щодо запобігання і протидії корупції в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- Назвіть завдання фінансового контролю щодо запобігання і протидії корупції в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- Розкрийте сутність електронного декларування особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
- Яка інформація зазначається в декларації особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування?
- Хто здійснює контроль та перевірку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування?
- Охарактеризуйте проблеми електронного декларування в Україні.
- Проаналізуйте зарубіжний досвід електронного декларування вищими посадовими особами держави.
- У чому полягає моніторинг способу життя суб'єктів декларування, хто його здійснює?

- Розкрийте порядок проведення моніторингу життя публічного службовця.
- Що таке «вибірковий моніторинг»?
- Назвіть проблеми правового регулювання фінансового контролю.
- Які органи здійснюють моніторинг?
- Проаналізуйте наслідки при невідповідності рівня життя суб'єкта декларування відомостям з декларації.
- Які заходи впливу передбачені у разі порушення процедури декларування?

Тема 13. Зарубіжний досвід організаційно-правового забезпечення запобігання та протидії корупції

Завдання 1. Охарактеризувати нормативно-правове забезпечення запобігання і протидії корупції у сфері соціального забезпечення однієї зарубіжної країни на свій вибір.

Завдання 2. Написати есе на тему «Шляхи вдосконалення антикорупційного законодавства України з урахуванням зарубіжного досвіду».

Питання для самоконтролю

- Поясніть сучасну зарубіжну правову парадигму запобігання та протидії корупції.
- Проаналізуйте позитивний досвід нормативно-правового забезпечення запобігання і протидії корупції у зарубіжних країнах.
- Які стандартні антикорупційні заборони, обмеження і приписи передбачені у законодавстві провідних країн світу?
- Охарактеризуйте метод «перевірки на корупційну стійкість» державних службовців у сфері соціального забезпечення.
- Назвіть механізми реалізації антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення у зарубіжних країнах.
- Які основоположні принципи функціонування антикорупційних систем європейських держав?
- Охарактеризуйте Закон про хабарництво в публічних організаціях від 1889 року та Закон про запобігання корупції від 1916 року як основу британського кримінального законодавства про корупцію.
- Проаналізуйте положення Директиви федерального уряду Німеччини по боротьбі з корупцією в федеральних органах управління.
- Охарактеризуйте рекомендації з дотримання Кодексу антикорупційної поведінки ФРН.
- Назвіть концептуальні засади діяльності служби «Тракфін» при Міністерстві економіки та фінансів Франції.
- Розкрийте зміст процедурних та інституційних антикорупційних заходів уряду Нідерландів.
- Проаналізуйте досвід запобігання та протидії корупції Фінляндії як держави з найвищим антикорупційним рейтингом.
- Які особливості антикорупційної стратегії та антикорупційного законодавства США?
- Здійсніть характеристику законодавства Японії у сфері протидії корупції.
- Охарактеризуйте ствердження «культури прозорості» як пріоритетний напрям реалізації антикорупційної політики уряду Південної Кореї.
- Визначте зміст міжнародно-правових засад та механізмів запобігання та протидії корупції.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів, презентацій Power Point або есе. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними

вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.2. Темы рефератів-оглядів

1. Види публічних службовців.
2. Елементи правового статусу публічного службовця.
3. Захист права на державну службу у сфері соціального забезпечення.
4. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування у сфері соціального забезпечення.
5. Поняття і види публічної служби.
6. Порядок проходження державної служби у сфері соціального забезпечення.
7. Правове регулювання етики поведінки публічного службовця у сфері соціального забезпечення.
8. Правовий статус керівника державної служби в державному органі .
9. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
10. Правовий статус конкурсної комісії.
11. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.
12. Правовий статус служби управління персоналом державного органу.
13. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця.
14. Принципи публічної служби.
15. Система заходів дисциплінарної відповідальності.
16. Способи заміщення вакантних посад у сфері соціального забезпечення.
17. Стажування державних службовців у сфері соціального забезпечення.
18. Причини корупції у сфері соціального забезпечення в Україні та в зарубіжних державах.
19. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення.
20. Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення.
21. Дисциплінарна відповідальність у разі порушення норм Закону України «Про запобігання корупції».
22. Шляхи вдосконалення державного механізму запобігання та протидії корупції у сфері соціального забезпечення.
23. Формування та реалізація антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення.

1.5.3. Основні вимоги до написання есе

Есе повинне містити власні думки та ідеї автора обраної тематики та ставлення автора до вказаних у есе обставин.

Есе повинне містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування. Відносно обсягу й функції межує, з одного боку, з науковою статтею й літературним нарисом (з яким есе нерідко плутають), з іншого боку — з філософським трактатом. Есеїстичному стилю властиві образність, рухливість асоціацій, нерідко антитиповість мислення.

Вимоги до оформлення тексту есе: формат А-4, поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 2 см, шрифт Times New Roman № 14, міжрядковий інтервал 1,5.

Обсяг есе – до 5 сторінок.

1.5.4. Теми есе

1. Порівняльна характеристика політичних та адміністративних посад у сфері соціального забезпечення.

2. Удосконалення порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби у сфері соціального забезпечення.

3. Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби у сфері соціального забезпечення.

4. Удосконалення правового регулювання патронатної служби у сфері соціального забезпечення.

5. Шляхи вдосконалення правового регулювання оцінювання результатів службової діяльності у сфері соціального забезпечення.

6. Удосконалення атестації посадових осіб місцевого самоврядування у сфері соціального забезпечення.

7. Проблеми підвищення рівня професійної компетентності державних службовців у сфері соціального забезпечення.

8. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до дисциплінарної відповідальності.

9. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до адміністративної відповідальності.

10. Засоби правового захисту публічних службовців у сфері соціального забезпечення.

11. Удосконалення правового статусу посадової особи місцевого самоврядування.

12. Порівняльна характеристика правового статусу публічних службовців у сфері соціального забезпечення в Україні та в інших європейських країнах.

13. Шляхи подолання корупції у сфері соціального забезпечення в Україні з урахуванням європейського досвіду.

14. Удосконалення контролю та перевірки декларацій, поданих суб'єктами декларування у сфері соціального забезпечення.

15. Ефективність участі громадськості в заходах щодо запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.

16. Удосконалення системи заходів, спрямованих на запобігання та протидію корупції у сфері соціального забезпечення в Україні.

17. Порівняльна характеристика правил етичної поведінки у сфері соціального забезпечення як спосіб запобігання корупції в Україні та інших європейських країнах.

1.5.5. Основні вимоги до підготовки презентацій

Презентація створюється за допомогою Power Point, що входить у пакет Microsoft Office. Презентація є чергуванням слайдів, що розкривають тему презентації.

Загальний обсяг роботи – 15-20 слайдів.

1.5.6. Темати презентацій

1. Принципи публічної служби.
2. Види публічної служби.
3. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби у сфері соціального забезпечення.
4. Припинення державної служби у сфері соціального забезпечення.
5. Особливості проходження служби в органах місцевого самоврядування.
6. Патронатна служба у сфері соціального забезпечення.
7. Права та обов'язки державного службовця.
8. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців.
9. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
10. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
11. Категорії посад державної служби та вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу у сфері соціального забезпечення.
12. Загальна характеристика службової кар'єри у сфері соціального забезпечення.
13. Основні підходи до розуміння сутності феномену корупції у сфері соціального забезпечення, її характерні ознаки та основні складові.
14. Роль засобів масової інформації у реалізації державної антикорупційної політики у сфері соціального забезпечення.
15. Успішні заходи запобігання та протидії корупції європейських країн у сфері соціального забезпечення.
16. Антикорупційні стратегії зарубіжних держав у сфері соціального забезпечення, досвід яких може бути запозичений Україною.
17. Стандартні антикорупційні заборони, обмеження і приписи у законодавстві провідних країн світу.
18. Поняття і види корупції.
19. Поняття та класифікація заходів запобігання корупції у сфері соціального забезпечення.
20. Фінансовий контроль як захід запобігання та протидії корупції у сфері соціального забезпечення.
21. Система обмежень та заборон як важливий чинник запобігання та протидії корупції у сфері соціального забезпечення в Україні.
22. Правила етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, у сфері соціального забезпечення.
23. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері соціального забезпечення.
24. Адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Види дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування.
2. Види публічної служби.
3. Види юридичної відповідальності публічних службовців.
4. Вимоги щодо вступу на державну службу.
5. Випадки призначення на посаду без проведення конкурсу.
6. Відповідальність посадової особи місцевого самоврядування.
7. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців.
8. Загальна характеристика службової кар'єри.
9. Засоби правового захисту публічних службовців.
10. Зміна істотних умов державної служби.
11. Категорії посад державної служби.
12. Керівник державної служби в державному органі.
13. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
14. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
15. Обмеження щодо призначення на посаду у сфері соціального забезпечення.
16. Обов'язки публічного службовця.
17. Особливості адміністративної відповідальності публічних службовців.
18. Оцінювання результатів службової діяльності.
19. Патронатна служба.
20. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
21. Підстави припинення державної служби.
22. Поняття публічного службовця.
23. Поняття публічної служби.
24. Порядок притягнення державних службовців до адміністративної відповідальності.
25. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.
26. Порядок проведення конкурсу у сфері соціального забезпечення.
27. Права публічного службовця.
28. Правове регулювання етики поведінки публічного службовця.
29. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
30. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.
31. Принцип верховенства права як принцип публічної служби.
32. Принцип добросовісності як принцип публічної служби.
33. Принцип ефективності як принцип публічної служби.
34. Принцип забезпечення рівного доступу до державної служби.
35. Принцип законності як принцип публічної служби.
36. Принцип політичної неупередженості як принцип публічної служби.
37. Принцип професіоналізму як принцип публічної служби.
38. Принцип стабільності як принцип публічної служби.
39. Принципи публічної служби у сфері соціального забезпечення.
40. Процедура проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічної служби.
41. Ранги державних службовців.
42. Служба управління персоналом державного органу.
43. Способи заміщення вакантних посад у публічній службі.
44. Цивільно-правова відповідальність публічних службовців.
45. Юридичний склад кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
46. Юридичний склад адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.
47. Антикорупційна програма юридичної особи.
48. Види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.
49. Види корупції у сфері соціального забезпечення.

50. Вимоги до поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також посадових осіб юридичних осіб публічного права.
51. Виявлення та усунення корупційних ризиків.
52. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.
53. Електронне декларування особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
54. Заборони після припинення публічної служби.
55. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.
56. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
57. Заходи впливу у разі порушення процедури декларування.
58. Заходи врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
59. Контроль та перевірка декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
60. Корупційні ризики на публічній службі та їх види.
61. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування.
62. Наслідки корупції у сфері соціального забезпечення.
63. Обмеження спільної роботи близьких осіб.
64. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.
65. Обмеження щодо корпоративних прав для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
66. Обмеження щодо одержання подарунків чи неправомірної вигоди.
67. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
68. Обмеження, які діють при виконанні завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.
69. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
70. Особливості правового статусу Національного антикорупційного бюро.
71. Позитивний досвід нормативно-правового забезпечення запобігання і протидії корупції у зарубіжних країнах.
72. Поняття професійної етики публічного службовця.
73. Поняття та завдання фінансового контролю щодо запобігання і протидії корупції в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
74. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.
75. Правовий статус особи, відповідальної за реалізацію антикорупційної програми (Уповноваженого).
76. Принципи діяльності Національного антикорупційного бюро.
77. Причини виникнення корупції.
78. Система заходів, спрямованих на запобігання та протидію корупції в Україні.
79. Спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
80. Сутність поняття «корупція».
81. Шляхи подолання корупції у сфері соціального забезпечення.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Принцип добросовісності як принцип публічної служби у сфері соціального забезпечення.
2. Сутність поняття «корупція».

2. Схема нарахування балів

- 2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до

такої схеми:

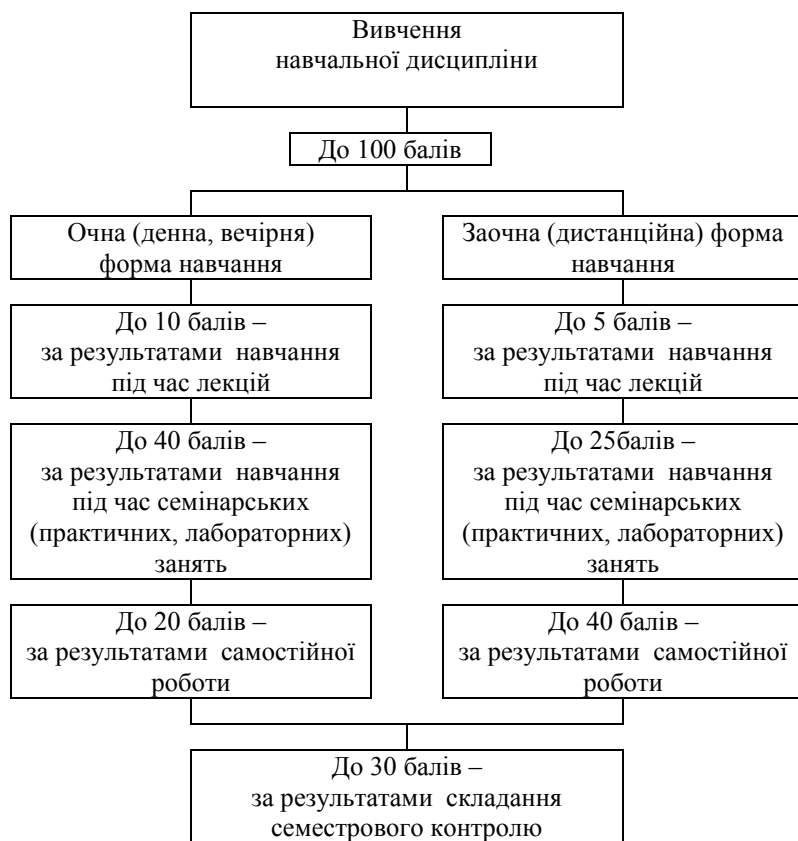

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни «Публічна служба у сфері соціального забезпечення», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 13 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Денна	13	0,8	1,5	2,3	3,1	3,8	4,6	5,4	6,2	6,9	7,7	8,5	9,2	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Публічна служба у сфері соціального забезпечення» передбачено проведення 12 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	13 тем	Номер теми													Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	7													7
	Усього балів														20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р., ратифікована Законом України від 17.07.1997 р. № 475/97-В. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади : Закон України від 19.09.2019 р. № 117-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-20>.
10. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
11. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
12. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
13. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
14. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-п>.
15. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. *Верховна Рада України.*

- Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>.
16. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-п>.
  17. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
  18. Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 48. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16>.
  19. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-п>.
  20. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98>.
  21. Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф. Сучасний стан та основні напрями розвитку законодавства про державну службу в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2006. № 4. С. 3–9.
  22. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.
  23. Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба : посіб. для підгот. до іспиту / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 260 с.
  24. Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства : монографія / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Бачеріков та ін.; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової. Одеса : Фенікс, 2013. 438 с.
  25. Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання : монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 192 с.
  26. Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення : монографія / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Симферополь : Крим. письменник, 2010. 212 с.
  27. Марченко О. О. Деякі аспекти законодавчої дефініції поняття «публічна служба» має бути уточнено. *Карпат. правн. часопис*. 2013. № 3. С. 59–63.
  28. Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення. *Форум права*. 2014. № 3. С. 213–218. URL: nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf
  29. Матюхіна Н. П. Формування та розвиток вищого корпусу державної служби як один із пріоритетів державної політики у сфері державної служби. *Особистість. Суспільство. Право*. Харків : Точка, 2012. С. 234–239.
  30. Мотренко Т. Сучасний досвід організації державної служби в зарубіжних країнах. *Вісник державної служби України*. 2007. № 2. С. 24–37.
  31. Організація державної служби в Україні : навч. посіб. / В. І. Андріяш та ін.; за заг. ред. М. О. Багмета, В. С. Фуртатова, М. С. Іванова. Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2007. С. 222–240.
  32. Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження : монографія. Харків : Право, 2012. 288 с.
  33. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / А. В. Кірмач та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. Київ : Конус-Ю, 2007. 735 с.
  34. Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юрид. науки»*.

2015. Вип. 2. Т.2. С. 206–209.

35. Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія «Юрид.»*. 2010. Вип. 51. С. 162–167.

Тема 2

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
3. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> (втратив чинність).
4. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
7. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#n36>.
8. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-18. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
10. Michael Josephson and the Government Ethics Center Commission of the Josephson Institute of Ethics. Preserving the public trust: the five principles of public service ethics. URL: <http://josephsoninstitute.org/public/overview/faq.html>
11. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 томах Т. 1 / Загальна частина / ред. кол.: В.Б. Авер'янов (голова). К. : Вид-во «Юрид. думка», 2004. С. 398.
12. Акімов О.О. Становлення професійної державної служби в Україні : правові принципи. *Публічне адміністрування : теорія та практика*. 2015. Вип. 1(13). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_1_15.
13. Акімов О.О. Формування психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності в умовах євроінтеграції України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. 20 с.
14. Баранцева К.К. Професіоналізація державної служби. К., 2012. 134 с.
15. Баришніков В.М. Інститут державної служби. Проходження державної служби : навч.-метод. посібник. К. : ПК ДСЗУ, 2010. 140 с.
16. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
17. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Харків : Право, 2005. 304 с.
18. Битяк Ю.П., Гаращук В.М. Адміністративне право України : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
19. Григорчук Н.В. Поняття політичної нейтральності державної служби. Розмежування політичних та адміністративних посад. URL: <http://kds.org.ua>.
20. Державна служба / наук.-ред. колегія : С. М. Серьогін (співголова), В. М. Сороко (співголова) та ін. К., 2011. С. 327-328.
21. Державна служба : навч. посіб. / кол. авт. ; за ред. С. М. Серьогіна. К. : ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2012. 526 с.

22. Державна служба : навч. посіб. : в 2 т. / Ю. В. Ковбасюк та ін. К. ; О. : НАДУ, 2013. Т. 2. 348 с.
23. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Н.Р. Нижник. К. : Ін Юре, 1999. 244 с.
24. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
25. Желюк Т. Л. Державна служба : навчальний посібник. К. : Професіонал, 2005. 576 с.
26. Карпа М. Принципи здійснення публічної служби. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik6/fail/+Karpa.pdf
27. Ківалов С.В. Принципи державної служби у новому Законі «Про державну службу». *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 7-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_68_4.
28. Ківалов С. В., Біла-Тіунова Л. Р. Публічна служба в Україні : підручник. О. : Фенікс, 2009. 688 с.
29. Коваленко А.А. Принципи організації та діяльності системи державної служби в Україні. *Нова політика*. 2001. № 2. С. 34-38.
30. Курочка Л. Принципи державної служби в Україні: сучасні підходи. *Вісник Національної академії державного управління*. 2012. № 3. С. 66-72.
31. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Державна служба в Україні : навчальний посібник. К. : Дакор, 2006. 472 с.
32. Леліков Г.І. Організаційно-правові засади формування і функціонування державної служби в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 1999. 20 с.
33. Лнюк Н.В. Принцип політичного нейтралітету в діяльності посадових осіб. *Право України*. 2000. № 12. С. 62-64.
34. Малиновський В.Я. Державне управління : навч. посібник. К. : Атіка, 2003. 575 с.
35. Мустафасва У. Реформування державної служби України : аналіз кадрової складової. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 1(20). С. 234-243.
36. Наливайко Л. Р., Орешкова А. Ф. Принцип політичної неупередженості в системі державної служби. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 3(1). С. 41-44.
37. Оболенський О. Принцип професіоналізму в державній службі. *Вісник державної служби України*. 1998. № 1. С. 54-61.
38. Рацюк О.О. Державна служба і політика в сучасній Україні : історія пошуку адекватної моделі взаємодії та розмежування. *Грані*. 2014. № 2 (106). С. 154-162.
39. Свірін М. Принципи обмеження політичної активності державних службовців у офіційному політичному дискурсі сучасної української держави. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. Вип. 3. С. 152-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_3_36.
40. Федчишин С.А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 2. С. 206-209.
41. Янюк Н.В. Принцип політичного нейтралітету в діяльності посадових осіб. *Право України*. 2000. № 12. С. 62-64.

Тема 3

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X.

- Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>*
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>*
  7. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1994 р. № 551-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14>.*
  8. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : Закон України від 22.02.2006 р. № 3460-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>*
  9. Антикорупційні обмеження щодо осіб, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 25.01.2012 р. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-12>.*
  10. Про затвердження Порядку здійснення дисциплінарного провадження : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1039. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-2019-p#n8>*
  11. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.*
  12. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, АРК, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 р. № 1195. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2011-p>*
  13. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. № 950. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-p>*
  14. Рекомендація №R(2000)10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо кодексів поведінки для публічних службовців. *Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції ля України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. К. : Конус-Ю, 2007. С. 698-712.*
  15. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Харків : «Право», 2005. 304 с.
  16. Желюк Т.Л. Державна служба : навч. посіб. К. : Професіонал, 2005. 576 с.
  17. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Публічна служба в Україні : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 688 с.
  18. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Державна служба в Україні : навч. посіб. (Публічна служба). К. : Дакор, КНТ, 2005. 472 с.
  19. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Публічна служба в Україні: нормативно-правове регулювання : навч. посіб. К. : Дакор, КНТ, 2006. 528 с.
  20. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика : навч. посіб. К. : Атіка, 2003. 160 с.
  21. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. К. : Конус-Ю, 2007. 735 с.
  22. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 458 с.
  23. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право : навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. Львів : ЗУКЦ, 2007. 208 с.

Тема 4

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада*

- України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
  3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
  4. Про дипломатичну службу : Закон України від 20.09.2001 р. № 2728-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2728-14>.
  5. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14>
  6. Про затвердження Вимог до структури і змісту професійних програм підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 30.03.2015 р. № 65. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0422-15>.
  7. Методичні рекомендації «Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування» від 16.10.2013 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
  8. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23.07.1996 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_788.
  9. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>
  10. Про затвердження Кодексу етики депутата Ірпінської міської ради: Рішення Ірпінської міської ради Київської області від 16.10.2018 р. № 4249-58-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://imr.gov.ua/attachments/article/11534/4249.PDF>
  11. Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 65. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/65-2016-%D0%BF> (втратила чинність).
  12. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1440. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1440-2001-%D0%BF>.
  13. Про затвердження Етичного кодексу посадових осіб виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради Івано-Франківської області : рішення виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради від 23.09.2008 р. № 445. URL: <http://www.namvk.if.ua/dt/13481/>.
  14. Про затвердження Програми кадрового забезпечення державної служби та Програми роботи з керівниками державних підприємств, установ і організацій : Указ Президента України від 10.11.1995 р. № 1035. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1035/95>.
  15. Рекомендація № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам - членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців, прийнята Комітетом міністрів 11.05.2000 р. URL: http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jessionid=C75D14A4396DDB62F4F196E8FD76B58E?art_id=48082&cat_id=46352.
  16. Council Regulation (EC, Euratom) No 723/2004 of 22 March 2004 amending the Staff Regulations of officials of the European Communities and the Conditions of Employment of other servants of the European Communities . *OJ L*. 2004. № 124. P. 1–118.
  17. Про затвердження Кодексу поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами : Наказ Міністерства внутрішніх справ

- України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Головного управління державної служби України від 05.07.2011 р. № 330/151/809/434/146. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-11>.
18. Модельный кодекс поведения для государственных служащих (приложение к Рекомендации Комитета министров Совета Европы от 11 мая 2000 г. №R (2000) 10 о кодексах поведения для государственных служащих). URL: <http://docs.cntd.ru/document/901802716>.
  19. Акімов О. О. Психологічні аспекти проявів корупції в державному управлінні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/23.pdf>.
  20. Бойко А.М. Морально-етичні заходи запобігання і протидії корупції у сфері державної служби. *Форум права*. 2012. № 1. С.106-111.
  21. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.-метод. матеріали / уклад. О. М. Руденко. К. : НАДУ, 2013. 76 с.
  22. Величко О. О., Шевченко Є. О., Коба А. І. Методичні рекомендації. Етика поведінки державного службовця. Біляївка : Біляївське міськрайонне управління юстиції в Одеській області, 2013.
  23. Верех С. М. Етика поведінки державних службовців: стан, проблеми і шляхи їх вирішення. URL: <http://kds.org.ua/blog/etika-povedinki-derzhavnih-sluzhbovtsiv-stan-problemii-shlyahi-ih-virishennya>.
  24. Волянська М. Р. Визначення основних негативних факторів іміджу державного службовця та заходи щодо його покращення. URL: <http://ipp.lp.edu.ua/WebRC/issues/Issue%204/Volyanska.pdf>.
  25. Дрешпак В. М. Комунікативна діяльність державних службовців у світлі етичних принципів. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-01/DreshpakStat.pdf>.
  26. Віллорія М., Синнестрьом С., Берток Я. Етика державної служби: запобігання конфлікту інтересів та вимоги до законодавства. К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2010. 104 с.
  27. Єлізарова Л. С., Степаненко А. М. Правові аспекти регулювання етики державних службовців. Полтава : Полтавське міське управління юстиції, 2014. 33 с.
  28. Костюк А. Корупція як соціальний феномен і як моральна проблема. URL: http://old.ugcc.org.ua/ukr/church_in_action/sobor/previous/3rd/eparchial/lviv/k_ostiu/.
  29. Кушнірюк В.М. Організація діяльності державного службовця : конспект лекцій. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 544 с.
  30. Лазаренко С. Ж. Суб'єктивні причини поширеності корупції в системі державної служби в Україні. URL: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=derzhavne-upravlinnyaudoskonalennya-ta-rozvytok&s=ua&z=817>.
  31. Лазаренко С. Ж., Бабенко К. А. Упорядкування правових та моральних норм в суспільстві як умова запобігання та протидії корупції. URL: <http://kaas.gov.ua/lawlibrary/articles/b/563-uporyadkuvannya-pravovikh-ta-moralnikh-norm-vsuspilstvi-yak-umova-zapobigannya-ta-protidiji-koruptsiji.html>.
  32. Методичні рекомендації щодо підготовки модельного кодексу етики і професійної поведінки посадових осіб місцевого самоврядування. К. : КиївЦНТЕІ, 2011. 100 с.
  33. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : наук. розробка / кол. авт. : С. М. Серьогін, О. В. Антонова, І. В. Хожило та ін.; за заг. та наук. ред. проф. С. М. Серьогіна. К. : НАДУ, 2008. 48 с.
  34. Международно-правовые основы борьбы с коррупцией и отмыванием преступных доходов : сборник документов / сост. В.С. Овчинский. М. : ИНФРА-М, 2004. 640 с.
  35. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. Хавронюк М.І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
  36. Неумивайченко Н. Правила поведінки державних службовців: практичні питання. *Право України*. 2001. № 2. С. 80–83.
  37. Парфенюк О.С. Кодекс етики депутатів та посадових осіб місцевого самоврядування як шлях становлення інституту публічної служби територіальних громад. URL:

- <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/3/06.pdf>.
38. Підвищення ефективності діяльності керівників органів державної влади : навч.-метод. матеріали / уклад. : О.Б. Коротич, Ю.В. Боковикова, К.І. Мельникова та ін. К. : НАДУ, 2013. 52 с.
  39. Повага як моральна основа успішного спілкування. URL: <http://www.etica.in.ua/povagayak-moral-na-osnovauspishnogo-spilkuvannya/>.
  40. Попович М. В. Влада і мораль. URL: http://www.visnyk-nanu.org.ua/uk/archive/2015_5/4.
  41. Професійна етика публічної служби та запобігання конфлікту інтересів : навчальний посібник. Київ, 2010. 67 с.
  42. Професійна етика. Норми професійних ділових відносин. URL: http://pidruchniki.com/10280405/menedzhment/profesiyna_etika_normi_profesiynih_dilovih_vidnosin.
  43. Радов Д. Професійна етика державного службовця. Новий колегіум. Організація та управління. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/novkol/2011_2/105.pdf.
  44. Рудакевич М. Становлення етичної інфраструктури державної служби в умовах демократизації суспільства. *Актуал. пробл. держ. упр.* : зб.наук. праць ОРІДУ НАДУ. Вип. 2 (26). О. : ОРІДУ НАДУ, 2006. С. 188-194.
  45. Толкованов В., Щербак Н. Про деякі аспекти впровадження стандартів публічної етики на місцевому і регіональному рівнях. URL: <http://kds.org.ua/blog/tolkovanov-v-provprovdzhennya-standartiv-publichnoi-etiki>.
  46. Толкованов В.В., Щербак Н.В., Василевська Т.В., Удовиченко В.П. Впровадження стандартів публічної етики на місцевому і регіональному рівнях: українська практика та європейський досвід / за ред. В.В. Толкованова, Н.В. Щербак. Київ: Центр досліджень питань місцевого і регіонального розвитку та сприяння адміністративній реформі, 2008. 212 с.
  47. Требенець Н.І. Публічний виступ: «Професійна етика публічного службовця та запобігання конфлікту інтересів». URL: <http://www.kds.org.ua/presentation/trebenets-ni-publichniy-vistup-profesijnaetika-publichного-sluzhbovtsya-ta-zapobiganny>.
  48. Яремий І.І. Аспекти етичних правил поведінки публічних службовців : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : ІФОЦППК, 2016. 68 с.

Тема 5

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
2. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
4. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
6. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>
7. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
8. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-19>

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
10. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
  11. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/794-viii>.
  12. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
  13. Про введення посади заступника Міністра Кабінету Міністрів України – Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.03.2010 р. № 452-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452-2010-p/sp:wide>
  14. Про затвердження Положення про апарат Національного агентства з питань запобігання корупції та положень про самостійні структурні підрозділи апарату Національного агентства з питань запобігання корупції : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 19.05.2016 р. № 1. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001884-16>.
  15. Деякі питання Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2019 р. № 952. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952-2019-p#n8>.
  16. Про Національну раду з питань антикорупційної політики : Указ Президента України від 14.10.2014 р. № 808/2014. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/808/2014>.
  17. Регламент Національного агентства з питань запобігання корупції : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.04.2016 р. № 1. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr001884-16>
  18. Питання управління державною службою в Україні : Указ Президента України від 18.07.2011 р. № 769/2011. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/2011>
  19. Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 243. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2016-p#n9>
  20. Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 47. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16#n13>
  21. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 500. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-p>
  22. Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector. / by David Osborne, Ted Gaebler. MA : Addison-Wesley. 1992.
  23. The new public service / by Janet V. Denhardt, Robert B. Denhardt. N.Y., London : M.E. Sharpe, 2011. 242 с.
  24. Агентаєва В.В. Особливості правового статусу державних службовців у Федеративній Республіці Німеччини. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2012. № 3. С.155-160.
  25. Апон М.Е. Государственная служба в зарубежных странах: учеб. пособие. СПб. : НОИР, 2016. 73 с. URL: <https://docplayer.ru/27686591-Gosudarstvennaya-sluzhba-v-zarubezhnyhstranah.html>
  26. Бережний В.О. Реформування державної служби Франції. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2011-2/doc/5/06.pdf>
  27. Венедиктов В. С. Організаційно-правові засади управління державною службою в Україні : наук.-практ. посіб. / В. С. Венедиктов, М. І. Іншин, О. М. Ключев та ін. Х. : Вид-

- во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2006. 309 с.
28. Гейвах П. Порівняльний аналіз організації державної служби Німеччини, Австрії та України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2012. № 1. С. 163-172.
  29. Глебов Г.О. Організація державної служби: європейський досвід. URL: <http://www.mubip.org.ua/wpcontent/uploads/2016/01/18.pdf>.
  30. Государственная служба: мировой опыт и Казахстан. URL: <http://www.exclusive.kz/expertiza/politika/12440/>.
  31. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), О.Ю. Оболенський (заст. голови), С.М. Серьогін (заст. голови) та ін. К.; Одеса: НАДУ, 2012. Т.1. 372 с.
  32. Державна служба в країнах ЄС. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28926.pdf>
  33. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. К. : Юстініан, 2007. 288 с.
  34. Европейские принципы государственного управления. Публикация СИГМА № 27, 1999. URL: http://www.sigmaxweb.org/publications/Sergei_Rus_SP27_99Rev1.pdf.
  35. Заир-Бек Е.С., Заир-Бек С.И. Модели повышения квалификации государственных служащих в странах Европы. URL: <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/.pdf>.
  36. Зенков М.Ю. Зарубежный опыт управления: Государственная служба: учеб. пособие. Новосибирск : НГАУ, 2004. 130 с.
  37. Кагановська Т.Є. Конкурсний відбір як основа кадрового забезпечення органів державного управління: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Форум права*. 2011. № 3. С. 322-330. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_3_56.
  38. Квітка С.А. Government relations та державне управління в Україні: новітні форми взаємодії влади та бізнесу. *Аспекти публічного управління*. 2017. Т. 5. № 11. С. 94–103.
  39. Кізілов Ю.Ю. Зарубіжний досвід проходження державної служби та можливості його використання в Україні в умовах адміністративної реформи. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 6-7. С. 57-65.
  40. Колісніченко Н.М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток державної служби в Україні. К. : Міленіум, 2009. 248 с.
  41. Коновалова В.Г. Развитие моделей управления карьерой государственных гражданских служащих в странах Европейского Союза: тенденции, проблемы, полезный опыт. URL: www.vestnik.vsu.ru/pdf/econ/2013/02/2013-02-12.pdf.
  42. Кравченко О.О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення : монографія ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Симферополь : Крим. письменник, 2010. 212 с.
  43. Лопушинський І. Публічна служба Німеччини: досвід для України. URL: <http://www.kbuara.kha.pdf>.
  44. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
  45. Олуйко В.М. Організація державної служби (аналіз світового досвіду). URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1620.pdf>.
  46. Прокопенко Л., Шабатіна І. Комунітарна служба ЄС. *Актуал. проблеми європ. та євроатлант. інтеграції України* : мат-ли 6-ї регіон. наук.-практ. конф. 14 травня 2009 р., м. Дніпропетровськ. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. С.207-209.
  47. Прокопенко Л., Шабатіна І. Публічна служба в країнах ЄС. *Публічне адміністрування: теорія і практика*. 2008. № 1. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/200901/ProkopenkoStat.pdf>.
  48. Прокопенко Л.Л. Класифікація посад державних службовців у Литовській Республіці. *Теорія та практика державної служби* : мат-ли ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 листопада 2016 р. URL: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu.htm.
  49. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика К. : Конус-Ю, 2010. 735 с.
  50. Публічне управління: термінол. слов. / уклад.: В.С. Куйбіда, М.М. Білинська,

- О.М. Петроє та ін.; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. К. : НАДУ, 2018. 224 с.
51. Реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні: проблеми і перспективи: монографія / за заг. та наук. ред. С.М. Серьогіна. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2012. 274 с.
  52. Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / автор-укладач Л.А. Пустовойт ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2010. 56 с.
  53. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / авт.-упоряд.: Ю.В. Ковбасюк, С.В. Загороднюк, П.І. Крайнік; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2010. 76 с.
  54. Соколова Т.А. Особливості проходження державної служби в розвинених країнах. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2011/24.pdf.
  55. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. К. : Знання, 2008. 458 с.
  56. Чуприс О.И. Определение границ государственной службы в ее традиционных моделях и в Республике Беларусь. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19812/1/8_%D1%87%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81.pdf

Тема 6

1. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#n14>.
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади : Закон України від 19.09.2019 р. № 117-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-20>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n304>.
6. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#n373>.
7. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.
8. Про затвердження Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 22.03.2016 р. № 64. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0567-16#n13>.
9. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-п#n10>.
10. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. № 169. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2002-п>.
11. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-п>.
12. Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 48. *Верховна Рада*

- України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16>.
13. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-п#n9>
  14. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-п>
  15. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав : Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2012 р. № 448/5. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0449-12>
  16. Про затвердження Загального порядку проведення іспиту кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців : Наказ Головного управління державної служби України від 08.07.2011 р. № 164. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0930-11>
  17. Про віднесення посад органів місцевого самоврядування до відповідних категорій посад : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1441. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-2001-п>
  18. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>
  19. Деякі питання, пов'язані з підготовкою і внесенням подань щодо осіб, призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснюється Верховною Радою України, Президентом України або Кабінетом Міністрів України чи погоджується з Кабінетом Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 р. № 298. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/298-2012-п>
  20. Колісніченко Н., Корчагіна Л. Світовий досвід добору та найму державних службовців різних рівнів та категорій. *Вісник державної служби.* 2008. № 4. С.37-42.
  21. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2 / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Дакор, 2007. (Серія: Публічна служба). 424 с.
  22. Малуґа А.В. Право громадян на державну службу в Україні : поняття, законодавче забезпечення, вимоги та обмеження до кандидатів. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/77/files/a5719010-84fa-457f-80e7-bb56aadf69ee.pdf>
  23. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерещ (відп. ред.). К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
  24. Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження : монографія. Харків : Право, 2012. 288 с.

Тема 7

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

4. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#n373>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17?find=1&text=%EF%E0%F2%F0%EE%ED%E0%F2#w11>
8. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 106. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-п>
9. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-п#n18>
10. Про затвердження Типового порядку проведення публічного звіту керівника органу виконавчої влади : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 20.12.2016 р. № 277. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-17#n13>
11. Про затвердження Порядку обчислення стажу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 229. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2016-п#n11>
12. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 50. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16#n12>
13. Питання Національної академії державного управління при Президентові України : Указ Президента України від 21.09.2001 р. № 850/2001. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850/2001>
14. Про спеціальні звання посадових осіб органів доходів і зборів : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р. № 839. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/839-2013-п>
15. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 12.03.2016 р. № 177. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0498-16>
16. Про спеціальні звання, формений одяг та знаки розрізнення в органах внутрішніх справ України : Постанова Верховної Ради України від 22.04.1993 р. № 3135-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3135-12>
17. Про порядок присвоєння вищих військових звань, вищих спеціальних звань і класних чинів : Указ Президент України від 17.08.2009 р. № 616/2009. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616/2009>
18. Про встановлення співвідношення між класними чинами працівників прокуратури України і військовими званнями та спеціальними званнями працівників органів внутрішніх справ України : Постанова Президії Верховної Ради України від 29.06.1992 р. № 2517-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2517-12>
19. Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України : Постанова Верховної Ради України від 06.11.1991 р. № 1796-XII. *Верховна Рада України. Законодавство*

- України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1796-12/>
20. Про затвердження Порядку проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 30.09.2011 р. № 69. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va069731-11>
  21. Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. № 640. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-п>
  22. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон : Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98/paran79>
  23. Про Перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів : Указ Президента України 21.12.2018 р. № 434/2018. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434/2018#n7>
  24. Про підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації державних службовців за рахунок міжнародної технічної допомоги : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.1996 р. № 252-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-96-p?lang=ru>
  25. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 106. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-п>
  26. Про регіональний центр підвищення кваліфікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2004 р. № 1681. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1681-2004-п>
  27. У справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 23 Закону України «Про державну службу», статті 18 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», статті 42 Закону України «Про дипломатичну службу» (справа про граничний вік перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування) : Рішення Конституційного Суду України від 16.10.2007 р. № 8-рп/2007. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-07>
  28. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1440. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2001-п>
  29. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ : Постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 29.07.1991 р. № 114. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-91-п>
  30. Деякі питання професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.01.2016 р. № 19. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-2016-п>
  31. Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців : Указ Президента України від 30.05.1995 р. № 398/95. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/95>
  32. Алюшина Н. О. Оцінювання результативності та ефективності державно-управлінської діяльності: український та зарубіжний досвід. *Вісник НАДУ*. 2008. № 2. С. 104–117.
  33. Гречко Т. К. Механізми забезпечення ефективності діяльності державних службовців :

- автореф. дис. ... к. н. держ. упр. : 25.00.03. Дніпропетровськ, 2006. 20 с.
34. Дмитренко Г., Гошко А. Підвищення ефективності державної служби в Україні: методологічний підхід. *Вісник державної служби України*. 2000. № 3. С. 77–84.
  35. Драгомирецька Н. М. Теоретико-методологічні основи вимірювання ефективності комунікативної діяльності державного службовця. Одеса : «ВидавІнформ» ОНМА, 2006. 184 с.
  36. Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України : навчальний посібник. Харків : Вид-во «ФІНН», 2010. 672 с.
  37. Комплексно-наскрізна технологія оцінювання персоналу публічної служби : наук. розробка / В. М. Мартиненко та ін.; НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Харків. регіон. ін-т держ. упр. К. : НАДУ, 2012. 48 с.
  38. Корчагіна Л. М. Дискретний та безперевний підходи щодо професійної підготовки державних службовців. *Університетські наук. зап. : часоп. ХУУП*. 2009. № 3. С. 296–300.
  39. Крутій О. Сучасні технології підготовки кадрів у публічному управлінні. *Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць*. 2011. Випуск 4. С. 83–87.
  40. Лазор О. Д., Шелепницька І. П. Інститут контролю за діяльністю посадових осіб та органів місцевого самоврядування в Республіці Італія: досвід для України. *Теорія та практика держ. упр.* : зб. наук. пр. ХарРІ НАДУ «Магістр». 2007. Вип. 1 (16). С. 192–199.
  41. Лазор О. Д., Лазор О. Я. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2. вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Дакор, 2007. 424 с.
  42. Лазор О. Я., Лазор О. Д. Професіоналізація державної служби: досвід Великобританії. *Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації* : матер. підсум. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Одеса, 31 жовт. 2008 р.). О. : ОРІДУ НАДУ, 2008. С. 39–42.
  43. Механізми забезпечення ефективності підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : навч. посіб. / НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів ; уклад.: О. Д. Брайченко, М. С. Орлів, Б. О. Костенко та ін. ; за заг. ред. В. А. Гошовської. К. : НАДУ, 2012. 48 с.
  44. Крушельницька Т. П., Ралдугін Є. О., Пригородова С. А., Лазар Я. І. Моніторинговий інструментарій системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : навч. матер. для самост. підготов. / НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. К. : НАДУ, 2012. 60 с.
  45. Морозова Н. Г. Професіоналізація як чинник формування людських ресурсів державної служби в Україні. *Державне упр.: теорія та практика*. 2009. Вип. 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej10/index.htm>
  46. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
  47. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження : монографія. Харків : Право, 2012. 288 с.
  48. Пашко Л. А. Оцінювання службовців у державній службі Франції. *Вісник УАДУ*. 2001. № 4. С. 380–385.
  49. Понеділко В.Г. Підвищення кваліфікації державно-управлінських кадрів: теорія і практика (Особливості організації та методичного забезпечення навчального процесу у системі підвищення кваліфікації управлінських кадрів). Запоріжжя : ПП «Друкарський світ», 2007. 168 с.
  50. Савченко Б. Г., Даниленко А. В. Фактори ефективної роботи державних службовців. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. Х. : ХарРІ НАДУ «Магістр». 2007. № 1 (16). С. 369–376.
  51. Циц С. В. Ефективність діяльності державних службовців. *Статистика України*. 2008.

№ 3 (42). С. 117–119.

52. Чмига В. О. Система підготовки державних службовців у Франції : автореф. дис. ... к. н. держ. упр. : 25.00.05. К., 2002. 20 с.
53. Шпекторенко І.В. Професійна мобільність державного службовця : монографія. Донецьк : Моноліт, 2009. 202 с.
54. Яшина Ю. Механізми управління професійним розвитком державних службовців. *Актуальні пробл. держ. упр.* : зб. наук. пр. ОРІДУ НАДУ. 2010. Вип. 2 (41). С. 102–107.

Тема 8

1. Про порядок надання медичного висновку у зв'язку з неможливістю виконання державним службовцем службових обов'язків за станом здоров'я : Наказ Національного агентства України з питань державної служби, Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2016 р. № 80/352. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0661-16#n22>
2. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
3. Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади». *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://ustration.minjust.gov.ua/register>
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n304>.
6. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#n14>.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
10. Про проведення щорічного профілактичного медичного огляду державних службовців : Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Головного управління державної служби України, Державного управління справами від 18.02.2003 р. № 75/24/1. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-03>
11. Про затвердження Переліку психічних захворювань (розладів), які можуть завдати шкоди охороні державної таємниці і за наявності яких допуск до державної таємниці громадянину не надається : Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Служби безпеки України від 13.05.2002 р. № 174/136. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0458-02>
12. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
13. Щодо припинення державної служби окремих державних службовців, які перебувають поза штатом державного органу після завершення визначеного граничного строку : Роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби від 31.03.2020 р. № 90-п/з. URL: <https://nads.gov.ua/npas/shchodo-pripinennya-derzhavnoyi-sluzhbi-okremih-derzhavnih-sluzhbovciv-yaki-perebuvaють-pozha-shtatom-derzhanogo-organupislya-zavershennya-viznachenogo-granichnogo-stroku>
14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
15. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2 / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Дакор, 2007.

(Серія: Публічна служба). 424 с.

16. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник ; за заг. редакцією Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. К. : Старий світ, 2006. 576 с.
17. Цуркан М.І. Розгляд справ, пов'язаних із спорами щодо проходження публічної служби. *Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / За загальною редакцією О.М. Пасенюка.* К. : Істина, 2007. С. 364-375.
18. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження : монографія. Харків : Право, 2012. 288 с.
19. Методичні рекомендації «Підстави припинення державної служби, пов'язані з громадянством та еміграцією». URL: http://just.cg.gov.ua/web_docs/2950/2018/06/docs/Підстави%20припинення%20державної%20служби,%20пов'язані%20з%20громадянством%20та%20еміграцією.pdf

Тема 9

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
3. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2013 р. № 4572-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
6. Питання запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 р. № 1422. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-2009-%D0%BF>.
7. Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства освіти і науки України на 2018-2020 роки : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 р. № 675. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0675729-18>
8. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015 - 2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 265. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій для тренерів щодо проведення антикорупційних навчань : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 22.09.2017 р. № 738. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0738884-17>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.07.2017 р. № 286. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286884-17#n9>.
11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13.07.2017 р. № 317. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0317884-17#n9>
12. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 р. № 166. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18>.
13. Про затвердження Порядку надання згоди Національним агентством з питань

- запобігання корупції на звільнення особи, відповідальної за реалізацію антикорупційної програми : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 07.10.2016 р. № 74. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1542-16>
14. Про затвердження Порядку підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 08.12.2017 р. № 1379. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-18>
  15. Алфьоров С. До питання відповідальності працівника ОВС для реалізації загального механізму протидії корупції в органах внутрішніх справ. *Публічне право*. 2011. № 3. С. 59-64.
  16. Алфьоров С.М. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Х., 2011. 444 с.
  17. Бережной А.В. Удосконалення взаємодії органів внутрішніх справ з іншими суб'єктами боротьби з корупцією. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 8. Ч. 3. С. 23-29.
  18. Білицький Б.М. Удосконалення взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 8. Ч. 3. С. 29-34.
  19. Богачук І. Сучасні тенденції та проблеми становлення політико-управлінської еліти України: шлях від традицій до модернізації. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ / голов. ред М. М. Іжа. Одеса, 2010. Вип. 2 (42). С. 22-25.
  20. Бусол О. Ю. Щодо корупційних проявів та стану боротьби з корупцією в органах внутрішніх справ України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2. Ч. 2. С. 241-251.
  21. Васильев Г. І., Долженков О. Ф. Корупція як складова інфраструктури організованої злочинності. Міжнародний науковий збірник / За ред. А.І. Комарової, М.О. Потебенька, В.П. Пустовойтенка та ін. К., Надрук. друкарськ. відділом наук.-дослід. ін-ту «Проблеми людини», 2001. Т. 22. С. 63-66.
  22. Ващенко С.В. Суб'єкт відповідальності за корупційні правопорушення в Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції». *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2010. № 2. С. 70-78.
  23. Виявлення слідчими органів внутрішніх справ корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією : Метод. рекомендації за матеріалами УМВС України в Дніпропетровській області. Дніпропетровськ : Дніпропетр. юрид. ін-т МВС України, 2001. 36 с.
  24. Гадойбоев С.А. Поняття та причини корупції серед особового складу органів внутрішніх справ України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2002. № 5. К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1996. С. 36-43.
  25. Гарашук В. Категоріально-правова характеристика корупції: визначення понять «корупційне правопорушення» та «корупційний злочин». *Вісник Академії правових наук України*. 2008 . № 3. С. 254-265.
  26. Глушко Є.В. Доктринальне розуміння корупції в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 34 (2). С. 76-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_34%282%29__21
  27. Глушко Є.В. Протидія корупції на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Журнал східноєвропейського суспільства*. 2013. № 1. С.78-82.
  28. Горган О.Л. Історичні аспекти боротьби з корупцією в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 2. С. 277-280.
  29. Жуков Р.Б. Співробітник органів внутрішніх справ як суб'єкт відповідальності за корупційні правопорушення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1. С. 215-220.
  30. Камлик М.І. Корупція в Україні. К. : Т-во «Знання», 1998. 188 с.

31. Клименко Д. Політична корупція в системі державного управління України: зміст наукової проблеми. Ефективність державного управління : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. Львів, 2010. Вип. 23. С. 94-102.
32. Коваленко В. В. Корупція: історична ретроспектива поширення та пріоритети запобігання. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3. С. 3-10.
33. Корж В. Електоральна корупція в Україні: проблеми теорії, законодавства і практики. *Вибори та демократія*. 2010. № 2-3. С. 24-28.
34. Костенко О.М. Про модернізацію протидії корупційній злочинності в Україні (концепція «активної юстиції» у протидії корупції). *Правова держава*. 2010. Вип. 21. 2010. С. 330-335.
35. Костенников М.В., Куракин А.В. Предупреждение и пресечение коррупции в системе государственной службы. М. : Издательство Щит-М, 2004. 214 с.
36. Кращі приклади з практики проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні «Гідна Україна» : посіб. К., 2009. 98 с.
37. Лавренюк Ю.Ф. Роль і місце громадських організацій при розв'язанні проблем запобігання корупції у сфері місцевого самоврядування України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2010. № 2. С. 93-101.
38. Лазаренко С. Ж. Суб'єктивні причини поширеності корупції в системі державної служби в Україні. URL: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=derzhavne-upravlinnyaudoskonalennya-ta-rozvytok&s=ua&z=817>.
39. Лихачов С. Щодо протидії корупції як чиннику, що впливає на стан ефективності забезпечення громадської безпеки. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2010. № 2. С. 94-98.
40. Макухін О.О. Поняття корупції в Україні та ЄС: порівняльний аналіз, адміністративно-правовий аспект. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юрид. науки»*. 2013. № 2. С.55-61.
41. Мельник М.І. Корупційні правопорушення: поняття та види. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 2. С. 168-181.
42. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. К. : Юридична думка. 2004. 400 с.
43. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : монографія. К. : Атіка, 2001. 301 с.
44. Мельник М.І. Антикорупційна діяльність в органах державної влади та її наукове забезпечення. *Право України*. 2000. № 3. С. 67-71.
45. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / За ред. М. І. Хавронюка. К. : ВД «Дакор», 2016. 496 с.
46. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Наук. ред. Хавронюк М.І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
47. Науково-практичний коментар Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»: станом на 1 січ. 2012 р. К. : Вид. дім «Професіонал», 2012. 464 с.
48. Невмержицький Є.В. Корупція в Україні : причини, наслідки, механізми протидії : монографія. К. : КНТ, 2008. 368 с.
49. Новіков М. Про антикорупційні заходи у сфері діяльності ОВС. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2006. № 2. С. 140-146.
50. Онищук О.О. Адміністративно-правові відносини у сфері запобігання та протидії корупції. *Держава і право*. 2010. № 49. С. 196-199.
51. Онищук О.О. Концептуальні засади запобігання та протидії корупції в Україні. *Адвокат*. 2010. № 9. С. 35-37.
52. Петрова І.П. Протидія корупції в діяльності державної фіскальної служби України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С.219-222.
53. Писаненко С.В. Запобігання та протидія корупції у контексті взаємодії органів охорони правопорядку з населенням. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*.

2000. № 2. Ч. 1. С.84-87.
54. Плиска В.В. Правовідносини та акти реалізації норм права у сфері забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції. *Наука і правоохорона*. 2013. № 17. С. 55-59.
55. Побережний В.В. Причини поширення корупції в органах державної влади. *Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 8 квіт. 2011 р. : [у 2 ч.] / за наук. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. Львів, 2011. Ч. 1. С. 192-195.
56. Політова А.С. Поняття корупції: проблеми визначення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 2-3. С. 268-271.
57. Протидія корупційній злочинності в Україні : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2010. 308 с.
58. Прохоренко О.Я. Протидія корупційним проявам у системі державної служби України (організаційно-правовий аспект): дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.03. К., 2004. 206 с.
59. Проява С.М. Экономизация коррупции. Механизм противодействия : монографія. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 160 с.
60. Роуз-Екерман С. Корупція та урядування : причини, наслідки та зміни / пер. С. Кокізьок, Р. Ткачук. К. : К.І.С., 2004. 296 с.
61. Савчук М.П. Сучасний стан правового розуміння корупції, її змісту та сутності. *Економіка та держава*. 2010. № 5. С. 101-102.
62. Серьогін С. Соціальна сутність корупції в органах державної влади. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ / голов. ред М.М. Іжа. Одеса, 2010. Вип. 2 (42). С. 130-132.
63. Серьогін С.М., Серьогін С.С. Механізми попередження та протидії корупції в органах публічної влади. *Публічне управління: теорія та практика* : зб. наук. пр. Асоц. д-рів наук держ. упр. / голов. ред. В. Мартиненко. Х., 2010. Вип. 1. С. 134-140.
64. Сіверс Р.В., Кухарук А.В.. Окремі аспекти функціонування уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції. URL: <http://old.minjust.gov.ua/47882>.
65. Скулиш Є. Прояви корупції у сучасних умовах. *Право України*. 2010. № 11. С. 213-228.
66. Скулиш Є. Форми та види корупції. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2010. № 3. С. 93-99.
67. Тучак Р.М. Корупція як соціально-правове явище. *Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць. X.* : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. № 3. С. 203-209.
68. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». К. : Атіка, 2011. 424 с.
69. Хмара О. Нові інструменти протидії корупції в арсеналі громадськості – від боротьби з корупціонерами до запобігання корупції. *Громадянське суспільство*. 2010. № 2. С. 31-36.
70. Циц С.В. Загальнотеоретичний аналіз корупції. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2010. Вип. 1. С. 219–224.
71. Чепелюк В. Корупція та хабарництво: проблеми співвідношення понять. *Право України*. 2004. № 10. С. 110-114.
72. Чурсін В.П. Корупція в Україні як перешкода впровадженню належного врядування. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. / голов. ред. О. Ю. Амосов. Х., 2010. Вип. 4 (31). С. 171-179.
73. Шатрава С. О. Теорія і практика запобігання корупції в органах Національної поліції України : адміністративно-правове дослідження : монографія. Харків : Діса плюс, 2016. 455 с.
74. Шестопалова Л. Відмежування корупційних правопорушень від правопорушень, пов'язаних із корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С.194-195.
75. Яковенко Г. Вимірювання рівня корупції: можливості сучасного етапу. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / голов. ред. М.М. Іжа. Одеса, 2010. Вип. 4 (44). С. 169-174.

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Деякі питання проведення антикорупційної експертизи : Наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 р. № 383/5. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15>
3. Корупційні ризики в діяльності державних службовців : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011 р. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11>
4. Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0053323-11>
5. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 р. № 126. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16>
6. Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 17.06.2016 р. № 2. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-16>
7. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 р. № 1195. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2011-п>.
8. Про затвердження Порядку підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 08.12.2017 р. № 1379. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0087-18/paran13#n13>
9. Про затвердження Порядку проведення перевірок організації роботи із запобігання і виявлення корупції : Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 27.05.2020 р. № 223/20. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1230-16>.
10. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-п>
11. Про проведення оцінки корупційних ризиків у діяльності Державної фіскальної служби України : Наказ Державної фіскальної служби України від 14.02.2018 р. № 71. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0071872-18>
12. Про реалізацію Національним агентством з питань запобігання корупції повноважень щодо проведення антикорупційної експертизи : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.07.2016 р. № 1. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1184-16>
13. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України

- (конституційності) пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 13.03.2012 р. № 6-рп/2012. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-12>
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») від 03.06.1999 р. № 5-рп/99. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-99>
  16. Форма декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0960-16>
  17. Антикорупція в об'єднаних громадах – це DOBRE. URL: <http://ucmc.org.ua/uk/antikoruptionsiya-v-otg>.
  18. Берднікова К.В. Вдосконалення діючого антикорупційного законодавства та аналіз оновленої системи запобігання і протидії корупції в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2014. № 1 (99). С. 100-103.
  19. Буханевич О. М. Проблеми впровадження електронних адміністративних послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки».* 2015. Вип.3. Том 2. С.57-60.
  20. Веклич В.О. Правові принципи, адміністративно-правові форми й методи запобігання корупції в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* 2017. Вип. № 5. Т. 1. С.190-193.
  21. Гайдук А.В. Заходи адміністративного примусу у боротьбі з корупцією в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2006. 20 с.
  22. Дем'янчук Ю.В. Адміністративно-правові засоби в теорії та практиці запобігання корупції. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2014. № 4. С.138-141.
  23. Дмитрієв Ю. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207?issue=209>
  24. Литвиненко В.І Адміністративно-правові форми протидії корупції в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичних наук.* 2015. Вип. 3. Т.1. С.152-155.
  25. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. Хавронюк М.І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
  26. Плиська В.В. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції. *Публічне право.* 2013. № 4. С.45-48.
  27. Рогульський С.С. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2005. 19 с.
  28. Сирота В.В. Сумісництво службової діяльності з іншою роботою в контексті нового антикорупційного законодавства. *Наше право / Our law.* 2010. № 3. С.40-43.
  29. Тучак Р.М. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2007. 198 с.
  30. Шатрава С.О. Мінімізація корупційних ризиків під час прийняття кадрових рішень в діяльності органів Національної поліції. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2017. № 4. С. 113-115. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2017/31.pdf.
  31. Яфонкін А.О. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією серед державних службовців в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2013. 20 с.
  32. Яцків І.І. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні : автореф. дис. ...

Тема 11

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Методичні рекомендації «Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування» : Рекомендації Міністерства юстиції України від 16.10.2013 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13#Text>
4. Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 14.07.2016 р. № 2. URL: <https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi>.
5. Методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту інтересів : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 11.08.2016 р. № 10. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/metodychni_rekomendaciyi_korporatyvni_prava_1.pdf.
6. Настанови Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо врегулювання конфлікту інтересів на державній службі. URL: <http://www.guds.gov.ua/document/82561/brief5.pdf; jsessionid=488EFB2778F4B399>.
7. Бобровник С. Компромiс i конфлікт у праві: антрополого-комунікативний підхід до аналізу. К. : «Юридична думка», 2011. 383 с.
8. Бойко А.М. Морально-етичні заходи запобігання і протидії корупції у сфері державної служби. *Форум права*. 2012. № 1. С. 106-111.
9. Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні. К. : НІСД, 2013. 57 с.
10. Довгань Н. Теоретичні засади конфліктів у державному управлінні. *Управління сучасним містом*. 2004. № 4/10-12(16).
11. Іоргачова М.І. Корпоративні конфлікти в Україні: основні види та їх значущість. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 698. С. 51-55.
12. Козіна В. Конфлікт інтересів: особливості врегулювання для старост. *Радник старости*. 2016. № 2. URL: http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/radnik_starosti_02.pdf
13. Лопушинський І.П. Конфлікт інтересів на державній службі: проблеми законодавчого врегулювання в Україні. *Наукові праці. Державне управління. Політологія*. 2010. Том 130. Випуск 117. С. 26-30.
14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. Хавронюк М.І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
15. Пірен М.І. Конфлікти в системі політико-управлінської діяльності : навч. посіб. К., 2003. 240 с.
16. Політики і практики запобігання конфлікту інтересів у дев'яти країнах ЄС. Порівняльний огляд. URL: <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/42618438.pdf>.
17. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі (2003). URL: <http://www.oecd.org/gov/ethics/2957345.pdf>.
18. Рівчаченко С.В. Історія нормативного закріплення «конфлікт інтересів» у антикорупційному законодавстві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 46.
19. Сергієнко Т.І. Конфлікти в колективі і роль керівника у їх вирішенні. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. № 48. С. 149-154.
20. Янюк Н. Конфлікт інтересів як причина корупції на публічній службі: правові засоби запобігання і протидії. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2012. Випуск 55. С.139-146.

Тема 12

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Верховна Рада*

- України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Про затвердження Порядку інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента та внесення зміни до Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.09.2016 р. № 20. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1366-16#n5>
  3. Про затвердження Порядку перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.09.2016 р. № 19. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1479-16>
  4. Про затвердження Правил логічного та арифметичного контролю декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, автоматизованої перевірки цих декларацій та їхніх вагових коефіцієнтів : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 21.12.2018 р. № 3207. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-19#n14> (не набрав чинності).
  5. Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 2. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0958-16>.
  6. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>.
  7. Про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 15.04.2020 р. № 144/20. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-20>.
  8. Роз'яснення щодо заповнення декларацій. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-perevirky-deklaratsij-ta-monitoringu-sposobu-zhyttya/metodychni-rekomendatsiyi-sub-yektam-deklaruvannya/>
  9. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю : Роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13.02.2020 р. № 1. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Rozyasnennya-2020-finish-12.02.2020.pdf>
  10. Близниченко Т.І. Рахункова палата як незалежний орган державного фінансового контролю, що протидіє корупції. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3910/1/Рахункова%20палата%20як%20незалежний%20орган%20державного%20фінансового%20контролю,%20що%20протидіє%20корупції.pdf>
  11. Гудков Д. Недоліки та переваги засобів фінансового контролю, визначених Законом «Про запобігання корупції». URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/2/15.pdf>
  12. Давидова Т. О. Фінансовий контроль як засіб протидії корупції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2014. Вип. 29(2). С. 127-130. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
  13. Михайленко Д. Г. Обґрунтування необхідності дії норм механізму фінансового контролю щодо осіб, які припинили виконувати функції держави, або місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2016. Вип. 2. С. 68-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2016_2_17

14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. Хавронюк М.І. К. : Ваіте, 2018. 472 с.
15. Петровська І. І. Фінансовий контроль в системі заходів запобігання та протидії корупції в Україні: загальна характеристика. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2014. Вип. 34. С. 61-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2014_34_10
16. Терницький С. М. Окремі питання застосування чинного законодавства у сфері запобігання і протидії корупції. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3. С. 221-224. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2015_3_50
17. Як НАЗК моніторитиме спосіб життя чиновників і посадовців. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/yak-nazk-monitorytyme-sposib-zhyttia-chynovnykiv-i-posadovtsiv/>

Тема 13

1. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 08.11.1990 р., ратифікована Законом України від 17.12.1997 р. № 738/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_029
2. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні : Указ Президента України від 14.04.2000 р. № 599/2000. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/599/2000>.
3. О государственной службе : Закон Литовской республики от 8 июля 1999 г. URL : www.seimas.lt.
4. Civil Service Act. – 2012. URL : <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/509072014003/consolide/current>.
5. Law of Georgia on Civil Service. – 1997. URL : http://csb.gov.ge/uploads/Law-of-Georgia-on-Civil_Service.pdf.
6. Gesetz zur Regelung des Statusrechts der Beamtinnen und Beamten in den Ländern (Beamtenstatusgesetz – BeamStG). URL : http://www.gesetze-iminternet.de/beamstg/_7.html.
7. Zákon o státní službě – 2014. URL : <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234>.
8. Brunet P. La notion de service public. URL : <http://www.france-jus.ru>.
9. Claisse Alain, Meininger Marie-Christine. Fonctions publiques en Europe. Paris : Montchrestien, 1994. 157 p.
10. Denhardt R. B., Denhardt J. V. The New Public Service. Serving, not steering. expanded edition. New York : Business Park Driv, 2007. 240 p.
11. Denhardt R. B., Denhardt J. V. The New Public Service: Serving Rather Than Steering. *Public Administration Review*. 2000. Vol. 60. P. 549–559.
12. Der öffentliche Dienst in Deutschland. Berlin : Bundesministerium des Innern, 2002. 179 s.
13. Gerth H. H., Mills C. From Max Weber: Essays in Sociology. London : Routledge, 1948. 244 p.
14. Learning and Developmental Opportunities. *Public Service Division* / Singapore Government. URL : http://www.psd.gov.sg/content/psd/en/careersinpsd/whypsd/learning_and_developmental_opportunities.html
15. Les fonctions publiques de l'Europe des Douze. *Revue française d'administration publique*. 2001. № 55. 507 p.
16. Meyer-Sahling, J. (2009), «Sustainability of Civil Service Reforms in Central and Eastern Europe Five Years After EU Accession», SIGMA Papers, No. 44, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60pvjmbq-en>
17. Our Mission: To build a first class Public Service for a successful and vibrant Singapore // *Public Service Division* / Singapore Government. URL : http://www.psd.gov.sg/content/psd/en/aboutpsd/who_we_are.html
18. Penaud Jeanne. La fonction publique des Communautés européennes. *Problemes politiques et sociaux*. 1993. № 713-714. 117 p.
19. Агентаєва В.В. Особливості правового статусу державних службовців у Федеративній

- Республіці Німеччини. *Вісник Запорізького нац. ун-ту. Серія «Юридичні науки»*. 2012. № 3. С.155-160.
20. Апон М.Е. Государственная служба в зарубежных странах: учеб. Пособие. СПб.: НОИР, 2016. 73 с. URL : <https://docplayer.ru/27686591-Gosudarstvennaya-sluzhba-v-zarubezhnyhstranah.html>
  21. Бережний В.О. Реформування державної служби Франції. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2011-2/doc/5/06.pdf>
  22. Боссарт Д., Деммке К. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС : нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / пер. з англ. О. М. Шаленко. К. : Міленіум, 2004. 128 с.
  23. Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні. К. : НІСД, 2013. 57 с.
  24. Гейвах П. Порівняльний аналіз організації державної служби Німеччини, Австрії та України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2012. № 1. С.163-172.
  25. Глебов Г.О. Організація державної служби: європейський досвід. URL : <http://www.mubip.org.ua/wpcontent/uploads/2016/01/18.pdf>.
  26. Головачова А. Зарубіжний досвід правового регулювання оплати праці державних службовців. URL : <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/9/17.pdf>.
  27. Государственная служба: мировой опыт и Казахстан. URL : <http://www.exclusive.kz/expertiza/politika/12440/>.
  28. Грайнер Є. В. Проблеми реформування інституту державної служби в Україні в контексті сучасних тенденцій європейської інтеграції. *Державне будівництво*. 2015. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2015_1_29
  29. Губська О. Зарубіжний досвід правового регулювання працевлаштування та проходження публічної служби, рекомендації для України. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/121367-zarubizhniy-dosvid-pravovogo-regulyuvannya-pratsevlashtuvannya-ta-prokhozheniya-publichnoyi-sluzhbi-rekomendatsiyi-dlya-ukrayini>
  30. Державна кадрова політика: теоретико-методологічне забезпечення / В. М. Олуйко та ін. ; за заг. ред. В. М. Олуйка. К. : НАДУ, 2008. 420 с.
  31. Державна служба в країнах ЄС. URL : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28926.pdf>
  32. Досвід країн-членів ЄС щодо проведення конкурсу на зайняття вакантних посад та вступу на державну службу. URL : <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/2815--dosvid-krajin-chleniv-es-shodo-provedennya-konkursu-na-zaynyattya-vakantnyh-posad-ta-vstupu-na-derzhavnu-sluzhbu>
  33. Европейские принципы государственного управления. Публикация СИГМА № 27, 1999. URL : http://www.sigmaxweb.org/publications/Sergei_Rus_SP27_99Rev1.pdf.
  34. Заир-Бек Е.С., ЗаирБек С.И. Модели повышения квалификации государственных служащих в странах Европы. URL : <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/.pdf>.
  35. Зенков М. Ю. Зарубежный опыт управления: Государственная служба : учеб. пособие. Новосибирск : НГАУ, 2004. 130 с.
  36. Иванова Н., Васильев О. Кадровая политика в государственном управлении: проблемы и поиски их решения. *Вопросы государственного и муниципального управления*. 2011. № 2. С. 171–185.
  37. Кагановська Т.Є. Конкурсний відбір як основа кадрового забезпечення органів державного управління: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Форум права*. 2011. № 3. С. 322–330. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_3_56.
  38. Кізілов Ю.Ю. Зарубіжний досвід проходження державної служби та можливості його використання в Україні в умовах адміністративної реформи. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 6-7. С. 57-65.
  39. Колісніченко Н. Формування законодавства про державну службу в країнах ЄС: досвід для України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. Вип. 3(2). С. 127-130. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2010_3%282%29__38
  40. Колісніченко Н.М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток

- державної служби в Україні. К. : Міленіум, 2009. 248 с.
41. Коновалова В.Г. Развитие моделей управления карьерой государственных гражданских служащих в странах Европейского Союза: тенденции, проблемы, полезный опыт. URL : www.vestnik.vsu.ru/pdf/econ/2013/02/2013-02-12.pdf.
  42. Корнута Р. Окремі особливості правового регулювання публічної служби Німеччини. *Проблеми реформування державного управління* : зб. наук. пр. К. : Вид-во УАДУ, 2000. С.129–170.
  43. Леліков Г. І., Олуйко В. М. Політично-правові засади кадрової роботи в Китайській Народній Республіці. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 1 (6). С. 7–11.
  44. Лопушинський І. Публічна служба Німеччини: досвід для України. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-4/doc/2/01.pdf>
  45. Михненко А., Гончарук Н., Прокопенко Л. Шляхи удосконалення підготовки державних службовців у контексті європейської інтеграції України. *Командор*. 2005. № 1. С 9 – 13.
  46. Нарращивание потенциала государственной службы для развития на местном уровне: государственная служба Сингапура (тематическое исследование). Записка Секретариата Комитета экспертов по государственному управлению, Нью-Йорк, 16–20 апреля 2012 г. URL : <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048431.pdf>
  47. Неліпа Д. Концепція «нової державної служби» Джанет і Роберта Денхардт. *Вісн. держ. служби України*. 2013. № 3. С. 12–15.
  48. Оболонский А. В. Бюрократия для XXI века? Модели государственной службы: Россия, США, Англия, Австралия. М. : Дело, 2002. 166 с.
  49. Озірська С. М., Полянський Ю. Д. Системи державної служби європейських країн : наук.-аналіт. дослідж. К. : Вид-во УАДУ, 1999. 168 с.
  50. Олуйко В.М. Організація державної служби (аналіз світового досвіду). *Університетські наукові записки*. 2017. № 64. С. 56-72. URL : <http://www.univer.km.ua/visnyk/1620.pdf>
  51. Орсариев А. А. Мировые модели государственной службы и опыт Казахстана. URL: <http://iacentr.ru/expert/10135/>
  52. Пенькова К. Прийняття на державну службу в країнах Європейського Союзу. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. URL : http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/poryadok_vidboru_derzhavnyh_sluzhbovciv.pdf
  53. Політики і практики запобігання конфлікту інтересів у дев'яти країнах ЄС. Порівняльний огляд. URL : <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/42618438.pdf>.
  54. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі (2003). URL : <http://www.oecd.org/gov/ethics/2957345.pdf>.
  55. Прокопенко Л., Шабатіна І. Комунарна служба ЄС. *Актуал. проблеми європ. та євроатлант. інтеграції України*: мат-ли 6-ї регіон. наук.-практ. конф. 14 травня 2009 р., м. Дніпропетровськ. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. С. 207-209.
  56. Прокопенко Л., Шабатіна І. Публічна служба в країнах ЄС. *Публічне адміністрування: теорія і практика*. 2008. № 1. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/200901/ProkopenkoStat.pdf>.
  57. Прокопенко Л.Л. Класифікація посад державних службовців у Литовській Республіці. *Теорія та практика державної служби* : мат-ли ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 листопада 2016 р. URL: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu.htm.
  58. Прокопенко Л.Л., Яковлева Ю.О. Цивільна служба у Польщі (виникнення, правові і конституційні підстави, специфіка). *Реформування місцевого самоврядування в процесі підготовки Польщі до членства в Європейському Союзі* : мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Сергія Серьогіна, Юрія Рейта. Д.:ДРІДУ НАДУ, 2008. С.35-42.
  59. Прокопенко Л. Л., Шабатіна І. А. Публічна служба в країнах ЄС. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-01/ProkopenkoStat.pdf>
  60. Проскурякова К. С. Європейські стандарти державної служби: досвід Польської Республіки. *Державне управління*. 2014. № 1(1). С. 69-72.

61. Публічна служба : навч. посіб. / С. М. Серьогін та ін. ; за заг. ред С. М. Серьогіна. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 384 с.
62. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. К.: Конус-Ю, 2007. 735 с.
63. Реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні: проблеми і перспективи : монографія / за заг. та наук. ред. С.М. Серьогіна. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. 274 с.
64. Руденко О. М. Державне управління та державна служба в країнах ЄС в контексті європейської інтеграції України : навч.-метод. матеріали / упоряд. І. В. Поліщук. К. : НАДУ, 2013. 68 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/942049b0-8d89-4eb7-8d5c-f687ac4067c5.pdf
65. Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / автор-укладач Л.А. Пустовойт ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2010. 56 с.
66. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / авт.-упоряд.: Ю.В. Ковбасюк, С.В. Загороднюк, П.І. Крайнік; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2010. 76 с.
67. Соколова Т.А. Особливості проходження державної служби в розвинених країнах. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2011/24.pdf.
68. Солових В. П. Становлення та загальна характеристика сучасних моделей державного управління. *Публічне управління: теорія та практика*. 2014. Вип. 1. С. 18–25.
69. Сороко А. Управление персоналом на государственной службе Ирландии. *Государственная служба*. 2011. № 4. С. 54–59.
70. Стратієнко Г. Д. Зарубіжний досвід відбору кадрів державної служби. *Економіка та держава*. 2013. № 2. С. 134–136.
71. Тимошук В. П., Школик А. М. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України. Київ : Конус-Ю, 2007. 735 с.
72. Токар-Остапенко О.В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні : аналіт. доп. К. : НІСД, 2013. 48 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Polituka_Tokar-2b850.pdf.
73. Федець А., Ліпенцев А. Сучасні моделі державної служби. *Актуал. проблеми держ. упр.* : зб. наук. пр. О. : ОРІДУ НАДУ. 2005. № 2. С.235 – 253.
74. Хорошенюк О.В. Моделі організації публічної служби: порівняльний аналіз та пропозиції для України. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/18.pdf>
75. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 458 с.
76. Чуприс О.И. Определение границ государственной службы в ее традиционных моделях и в Республике Беларусь. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19812/1/8_%D1%87%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81.pdf.

3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Веб-портал Офісу Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <http://mon.gov.ua> - Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
5. <http://www.nads.gov.ua> - Веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби
6. <https://nabu.gov.ua/> - Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України
7. <https://nazk.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Національного агентства з питань запобігання корупції
8. <http://corrupt.informjust.ua> - Відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які

- вчинили корупційні правопорушення
9. <https://www.msp.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України
  10. <https://www.pfu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України
  11. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> - Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування України
  12. <http://www.reyestr.gourt.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
  13. <https://declarations.com.ua> - Електронні декларації чиновників та депутатів
  14. <https://public.nazk.gov.ua> - Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
  15. https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/ - Веб-портал Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду
  16. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> - Веб-сайт Верховного Суду
  17. <http://vasu.gov.ua> - Веб-сайт Вищого адміністративного суду України
  18. <http://nbuv.gov.ua/> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
  19. <http://gntb.gov.ua/ua/> - Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
  20. <http://www.ounb.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
  21. <http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
  22. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради
  23. <http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради
  24. <http://www.univer.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни:

доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук

_____ Ірина РИЖУК

_____ 2021 року

доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат наук з
державного управління

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

_____ 2021 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового
права _____ 2021 року, протокол № ____.

В.о. завідувача кафедри _____ Ігор САМСІН

_____ 2021 року

Декан юридичного факультету

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

_____ 2021 року

Погоджено методичною радою університету _____ 2021 року,
протокол № ____.

Голова методичної ради _____ Ірина КОВТУН

_____ 2021 року